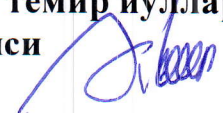

“Тасдиқлайман”
“Ўзбекистон темир йўллари” АЖ
бош муҳандиси

Ш.Т.Кадиров
“ 09 ” январь 2025 йил

**“Ўзбекистон темир йўллари” АЖ департаментлари, бошқармалари,
марказлари, акциядорлик жамиятлари, корхона ва ташкилот
раҳбарларининг ҳамда меҳнат муҳофазаси ва саноат хавфсизлиги
мутахассисларининг меҳнат муҳофазаси бўйича билимини тест усулида
синаш учун саволлар тўплами**

I. Меҳнат муҳофазаси.

1-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича йўл-йўриқлар неча турга бўлинади?

Жавоб: Кириш ва иш жойидаги.

2-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича иш жойидаги йўл-йўриқлар неча турга бўлинади?

Жавоб: Бирламчи, жорий, даврий, навбатдан ташқари.

3-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича билим текшируви турлари неча турга бўлинади?

Жавоб: Бирламчи, даврий, навбатдан ташқари.

4-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича 1-сонли огоҳлантириш талони олинганда навбатдан ташқари ўқитиш ва билимини текшириш тартиби қандай?

Жавоб: 2 кун 2 соатдан ўқитилиб 15 кун муддатда билими текширилади.

5-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича 2-сонли огоҳлантириш талони олинганда навбатдан ташқари ўқитиш ва билимини текшириш тартиби қандай?

Жавоб: 3 кун 2 соатдан ўқитилиб 15 кун муддатда билими текширилади.

6-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича кириш йўл-йўриқни ўтказиш мақсади?

Жавоб: Иш шароитлари, ички меҳнат тартиб қоидалари ва меҳнатни муҳофаза қилишнинг умумий қоидалари билан таништириш.

7-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича бирламчи йўл-йўриқни ўтказиш мақсади?

Жавоб: Ишлаб чиқаришнинг аниқ ҳолати ва муайян иш жойида хавфсиз ишлаш усуллари билан таништириш.

8-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича даврий йўл-йўриқни ўтказиш мақсади?

Жавоб: Муайян вақт ўтгандан кейин ишловчининг асосий касби ва бошқа тез-тез такрорланадиган иш турлари бўйича билимларини янгилаш ва хавфсизликлар тўғрисида қўшимча тушунчалар бериш.

9-Савол: Ишловчи хизмат сафарига юборилганда меҳнат муҳофазаси бўйича қайси йўл-йўриқ ўтказилади?

Жавоб: Навбатдан ташқари йўл-йўриқ.

10-Савол: Иш ўринларини меҳнат шароитлари ва асбоб-ускуналарнинг жароҳатлаш хавфи бўйича аттестациядан ўтказиш даврийлиги қанча?

Жавоб: Ҳар беш йилда.

11-Савол: Меҳнатни муҳофаза қилиш йўриқномаларининг хавфсизлик талаблари қайси асосий бўлимлардан иборат бўлади?

Жавоб: Хавфсизликнинг умумий талаблари, иш бошлаш олдидан хавфсизлик талаблари, иш давомида хавфсизлик талаблари, авариявий ҳолатларда хавфсизлик талаблари ва иш тугагандан сўнг хавфсизлик талаблари.

12-Савол: Меҳнатни муҳофаза қилиш йўриқномаларини қайта кўриб чиқиш муддати қанча?

Жавоб: Хавфли ва ҳаракат хавфсизлиги билан боғлиқ йўриқномалар ҳар 3 йилда, бошқа қолган йўриқномалар ҳар 5 йилда.

13-Савол: Иш вақтидан ташқари ишларнинг энг кўп давомийлиги қанчадан ошмаслиги зарур?

Жавоб: Сурункасига икки кун давомида тўрт соатдан (меҳнат шароитлари ноқулай бўлган ишларда- бир кунда икки соатдан) ва йилига бир юз йигирма соатдан ошмаслиги керак.

14-Савол: Сменалар орасидаги ҳар кунги дам олишнинг энг кам давомийлиги қанча?

Жавоб: Ўн икки соат.

15-Савол: Қандай интизомий жазо чоралари мавжуд?

Жавоб: Ҳайфсан, ўртача ойлик иш ҳақининг ўттиз фоизидан кўп бўлмаган миқдорда жарима, (ички меҳнат тартиби бўйича эллик фоиздан кўп бўлмаган), меҳнат шартномасини бекор қилиш.

16-Савол: Кимлар меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги давомийлиги академик соатдан кам бўлмаган малака оширишдан ўтказилади? 72

Жавоб: Ташкилотларнинг меҳнатни муҳофаза қилиш хизмати раҳбари ва мутахассислари.

17-Савол: Кимлар меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги давомийлиги 36 академик соатдан кам бўлмаган малака оширишдан ўтказилади?

Жавоб: Иш берувчилар томонидан ўрнатилган тартибда белгиланган меҳнатни муҳофаза қилишни таъминлашга жавобгар раҳбарлар ва мутахассислар.

18-Савол: Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича билимлар текшируви чоғида қоникарсиз баҳо олган раҳбар ва мутахассис қанча муддатда такрорий имтиҳон топшириш шарт?

Жавоб: Бир ой муддатда.

19-Савол: Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича билимлар текшируви чоғида қоникарсиз баҳо олган ишчи ходим қанча муддатда такрорий имтиҳон топшириш шарт?

Жавоб: 15 кун муддатда.

20-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича қайси назорат тури маъмурий-жамоатчилик назорати ҳисобланади?

Жавоб: Меҳнат муҳофазаси ҳолатини уч босқичли назорати.

21-Савол: 1 ва 2-сонли огоҳлантириш талони олинган кунидан қанча муддат ўтганидан кейин ходимга янги огоҳлантириш талони расмийлаштириб берилади?

Жавоб: 6 ойдан сўнг.

22-Савол: 1-сонли огоҳлантириш талони олинганда ходимга нисбатан қайси интизомий жазо чораси қўлланилади?

Жавоб: Ҳайфсан эълон қилинади.

23-Савол: 2-сонли огоҳлантириш талони олинганда ходимга нисбатан қайси интизомий жазо чораси қўлланилади?

Жавоб: Ўртача ойлик иш ҳақининг 50% жарима ушлаб қолиш интизомий жазо чораси қўлланилади.

24-Савол: 3-сонли огоҳлантириш талони олинганда ходимга нисбатан қайси интизомий жазо чораси қўлланилади?

Жавоб: Ходим билан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинади.

25-Савол: Қайси ҳолатда жорий йўл-йўриқ телефон орқали ўтказилади?

Жавоб: Корхонадан 3 км ва ундан олисда ишлаётган бир ёки кам сонли (2 киши) гуруҳдаги ходимларга жорий йўл-йўриқ телефон орқали ўтказилади.

II. Касаба уюшмаси бўйича.

1-Савол: Қанча муддатда касаба уюшмаси кўмитаси қабул қилинган қарор ҳақида хабар қилмаса, иш берувчи ходим билан тузилган меҳнат шартномасини касаба уюшмаси кўмитасининг розилигисиз бекор қилишга ҳақли?

Жавоб:

агар ўн кунлик муддатда касаба уюшмаси кўмитаси қабул қилинган қарор ҳақида хабар қилмаса, иш берувчи ходим билан тузилган меҳнат шартномасини ушбу Кодексда белгиланган тартибда касаба уюшмаси кўмитасининг розилигисиз бекор қилишга ҳақли.

2-Савол: Меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахснинг ёзма тақдимномаси олинган кундан эътиборан касаба уюшмаси кўмитаси ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилишга розилиги масаласи бўйича қабул қилинган қарорни неча кунда иш берувчига хабар қилиши керак?

Жавоб: Ўн кун муддатда.

3-Савол: Меҳнат соҳасидаги ижтимоий шерикликнинг ҳуқуқий ҳужжатларига

нималар киради?

Жавоб: Жамоа келишувлари;

жамоа шартномаси;

ташкilotнинг иш берувчи томонидан касаба уюшмаси қўмитаси билан келишувга кўра қабул қилинган бошқа ички ҳужжатлари.

4-Савол: Ташкilotда ёки жисмоний шахс бўлган иш берувчида ходимларнинг вакилликни ҳамда уларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилишни бошланғич даражада ким амалга оширади?

Жавоб: Касаба уюшмаси қўмитаси.

5-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича вакилнинг сайланиш муддати қанча?

Жавоб: Камида 1 йил муддатга.

6-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича қонунчилик ва бошқа меъёрий ҳужжатларга амал қилишнинг жамоатчилик назоратини ким амалга оширади?

Жавоб: Меҳнат муҳофазаси бўйича вакил.

7-Савол: Меҳнат муҳофазаси бўйича вакил этиб кимларни сайлаш мумкин эмас?

Жавоб: Лавозим бўйича меҳнат муҳофазаси ҳолатига маъсул бўлган мансабдор шахслар ҳамда меҳнат муҳофазаси хизматининг мутахассислари.

8-Савол: Меҳнатни муҳофаза қилиш вакилининг ўқиши ва ўз вазифаларини иш вақтида бажариши учун ўртача маоши сақланган ҳолда қанча вақт ажратилади?

Жавоб: Хафтада икки соатдан кам бўлмаган вақт ажратилади.

9-Савол: Жамоа шартномасининг бажарилиши устидан назорат ким томонидан амалга оширилади?

Жавоб: Шартнома тарафларининг вакиллари, ижтимоий-меҳнат масалалари бўйича комиссия, меҳнат жамоаси, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг тегишли органлари ҳамда бошқа ваколатли органлар томонидан.

10-Савол: Меҳнатга ҳақ тўлашнинг қандай тизимлари мавжуд?

Жавоб: Тарифли ва тарифсиз.

11-Савол: Иш ўрни таърифи?

Жавоб: Меҳнат фаолияти жараёнида ходимнинг доимий ёки вақтинчалик бўлиш жойи.

12-Савол: Ходим алкоғолли ичимликдан, гиёҳвандлик ёки токсик модда таъсиридан мастлик ҳолатида ишга келганида ёки ишда бўлганида иш берувчи қандай чора кўради?

Жавоб: Иш берувчи ходимни ишдан четлаштириши шарт.

13-Савол: Таътиллار ва уларнинг турлари?

Жавоб: Иш берувчи билан тузилган меҳнат шартномаси асосида меҳнат фаолиятини амалга ошираётган ходимлар учун таътилларнинг қуйидаги турлари назарда тутилган:

- ҳар йилги меҳнат таътили;
- ижтимоий таътиллер;
- иш ҳақи қисман сақланадиган таътил;
- иш ҳақи сақланмайдиган таътил.

14-Савол: Ходим учун янги меҳнат шартларини белгилаш ёки мавжуд меҳнат шартларини ўзгартириш тўғрисидаги яқка тартибдаги меҳнат низолари (даъвосиз хусусиятга эга бўлган яқка тартибдаги меҳнат низолари) ким томондан ҳал этилади?

Жавоб: Иш берувчи ва касаба уюшмаси қўмитаси томонидан ҳал этилади.

15-Савол: Ўн саккиз ёшга тўлмаган шахслар, ҳомиладор аёл, уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар ишга қабул қилинганда дастлабки синов даври қанча муддатга белгиланади?

Жавоб: Дастлабки синов даври белгиланмайди.

16-Савол: Меҳнат низолари бўйича комиссия яқка тартибдаги меҳнат низосини ходим ариза берган кундан эътиборан неча кун ичида қўриб чиқиши шарт?

Жавоб: Ўн календарь кун ичида.

17-Савол: Меҳнат муҳофазаси ҳолати бўйича уч босқичли назорат текширувининг 1-босқичини ким томондан ўтказилади ва ўтказиш даврийлиги қанча?

Жавоб: Уста, бригадир, электромеханик ва меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакил томонидан ҳар куни (смена) бошида. Зарур ҳолларда қўшимча равишда кун (смена) давомида ҳам.

18-Савол: Меҳнат муҳофазаси ҳолати бўйича уч босқичли назорат текширувининг 2-босқичини ким томондан ўтказилади ва ўтказиш даврийлиги қанча?

Жавоб: Станция бошлиқлари (2-5 класс), цех ва участка бошлиқлари, катта электромеханик, пунктларнинг катта усталари, цех касаба уюшмасининг вакили ва меҳнатни муҳофаза қилиш вакили томонидан ҳар 10 иш кунида.

19-Савол: Меҳнат муҳофазаси ҳолати бўйича уч босқичли назорат текширувининг 3-босқичи ким томондан ўтказилади ва ўтказиш даврийлиги қанча?

Жавоб: Корхона бошлиғи раҳбарлигидаги таркибида бош муҳандис, бошлиқ ўринбосарлари, меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси муҳандиси, корхона касаба уюшма қўмитасининг вакили ёки касаба уюшма қўмитаси меҳнатни муҳофаза қилиш комиссиясининг раиси бўлган комиссия томонидан ҳар 2 ойда.

20-Савол: Ўзига нисбатан иш вақтининг нормал давомийлиги белгиланган ходимлар учун ҳар кунги ишнинг давомийлиги неча соатдан ошмаслиги зарур?

Жавоб: Олти кунлик иш ҳафтасида – етти соатдан, беш кунлик иш ҳафтасида – саккиз соатдан ошмаслиги зарур.

21-Савол: Ўн олтидан ўн саккиз ёшгача бўлган ходимлар учун иш вақтининг давомийлиги неча соатдан ошмаслиги зарур?

Жавоб: Ҳафтасига ўттиз олти соатдан ошмаслиги зарур.

22-Савол: Ўн бешдан ўн олти ёшгача бўлган ходимлар учун иш вақтининг давомийлиги неча соатдан ошмаслиги зарур?

Жавоб: Хафтасига йигирма тўрт соатдан ошмаслиги зарур.

23-Савол: Ноқулай меҳнат шароитларидаги ишларда банд бўлган ходимлар учун ҳар кунги ишнинг (сменанинг) давомийлиги неча соатдан ошмаслиги зарур?

Жавоб: Олти кунлик иш ҳафтасида – олти соатдан, беш кунлик иш ҳафтасида – етти соату ўттиз дақиқадан ошмаслиги зарур.

24-Савол: Кимларни тунги ишга қўллаш учун розилиги ва тиббий хулоса зарур?

Жавоб: Хомиладор аёлларни, 3 ёшга қадар фарзандлари мавжуд бўлган аёлларни, I ва II гуруҳ ногиронлиги мавжуд бўлган ходимларни.

25-Савол: I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган ходимлар учун иш вақтининг давомийлиги қанча белгиланади.

Жавоб: Ҳафтасига ўттиз олти соатдан ошмайдиган қилиб.

III. Электр хавфсизлиги.

1-Савол: Қадам кучланиши нима дегани?

Жавоб: Электр токининг ердан ёки ўтказгичли полдан оқиб ўтиши натижасида юзага келадиган кучланиш ва инсоннинг бир қадами масофасида жойлашган ер (пол) юзасидаги икки нуқта орасидаги потенциал фарқига тенг.

2-Савол: Қадам кучланиш зонасидан тез чиқиб кетиш учун нима қилиш керак?

Жавоб: Қадам кучланиши зонасидан оёқларни ердан узмасдан зонадан чиқиш керак.

3-Савол: Электр жиҳозларига нима мақсадда ерга улагич ўрнатилади?

Жавоб: Фазанинг корпусга қисқа туташувида инсон ва ҳайвонларни электр токидан ҳимоялаш.

4-Савол: Электр токига инсон танасининг қаршилиги неча Ом деб қабул қилинган?

Жавоб: 1000 Ом.

5-Савол: Бегона (наведённый) кучланиш нима?

Жавоб: Электр қурилмаларининг электр тармоқлари ўчирилган ҳолатда бошқа кучланишли тармоқдан электромагнит майдони ҳисобига ҳосил бўлувчи хавфли кучланиш.

6-Савол: Электр токидан жабрланувчини қутқариш учун кучланишни узишга кимнинг фармойиши керак ?

Жавоб: Ҳеч кимни.

7-Савол: Инсон учун хавфли электр токи кучланиши қанчага тенг?

Жавоб: 42 В ўзгарувчан ва 110 В ўзгармас электр токи кучланишидан юқори кучланиш.

8-Савол: Истеъмолчилар электр қурилмаларини техник эксплуатация қилиш

қоидалари ва Истеъмолчилар электр қурилмаларини эксплуатация қилишда хавфсизлик техникаси қоидалари бўйича ходимларнинг даврий билимини текшириш даврийлиги қанча?

Жавоб: Амалдаги электр ускуналарга тўғридан-тўғри хизмат кўрсатувчи персоналлар бир йилда бир маротаба, амалдаги электр ускуналарга тўғридан-тўғри хизмат кўрсатмайдиган муҳандис-техник ходимлар уч йилда бир маротаба.

9-Савол: Электр токидан жароҳатланиш хавфи бўйича хоналар қайси турга бўлинади?

Жавоб: Хавфи юқори бўлмаган, хавфи юқори бўлган, ўта хавфли.

10-Савол: Резинали диэлектрик гиламлар қанча кучланишда, неча минут давомида синалади?

Жавоб: Резинали диэлектрик гиламлар электр синовдан ўтказилмайди.

11-Савол: 1000 Вга қадар ишлатиладиган дастаги изоляцияланган чилангарлик – йиғув асбоблари қанча кучланишда, неча минут давомида синалади?

Жавоб: 6 кВ кучланишда 1 минут давомида ҳар 12 ойда бир маротаба синалади.

12-Савол: Ток кучини ўлчов бирлиги нима?

Жавоб: Ампер.

13-Савол: Кучланиш ўлчов бирлиги нима?

Жавоб: Вольт.

14-Савол: Қайси ҳужжатга асосан контакт тармоғида, электр қурилмаларида ва ҳаво электр узатиш линияларида ишлар бажарилади?

Жавоб: Наряд-ижозат.

15-Савол: Электр ҳавфсизлигини таъминловчи шахсий муҳофаза аслахалари сифатида нималардан фойдаланилади?

Жавоб: Резина қўлқоплар, дастаси яхши муҳофазаланган электр асбоблари, резина калишлар, резина этиклар, резина гиламчалар ва ток ўтказмайдиган тагликлар.

16-Савол: Диэлектрик қўлқоп қанча кучланишда, неча минут давомида синалади?

Жавоб: 6 кВ кучланишда 1 минут давомида.

17-Савол: Диэлектрик қўлқопларнинг синовдан ўтказиш муддати?

Жавоб: 6 ойда 1 марта.

18-Савол: Резина диэлектрик калишларнинг синовдан ўтказиш муддати?

Жавоб: 1 йилда 1 марта.

19-Савол: Ерга улаш қурилмасига қандай талаблар қўйилади?

Жавоб: Ерга улаш қурилмаси электр билан ишлаётган ҳар қандай қурилма металл қисмларига ўтиб кетиши мумкин бўлган кучланиш таъсиридан одамларни ток уриш хавфидан батамом халос қилиш керак.

20-Савол: Хавфсизлик белгилари қандай гуруҳларга бўлинади?

Жавоб: Такиқловчи, огоҳлантирувчи, кўрсатувчи ва буюрувчи.

21-Савол: Кўчма ерга улагичлар қанча вақтда кўздан кечириш шарт?

Жавоб: Ҳар 3 ойдан ошмаган ҳолда.

22-Савол: Кучланиши неча вольтдан юқори электр токига уланган ускуналар ерлантирилиши (заземления) зарур?

Жавоб: 36 Вольт

23-Савол: Диэлектрик бўтилариининг синов муддати қанча?

Жавоб: 36 ойда 1 марта.

24-Савол: Устунларнинг 5 метрдан юқорисида ишлаш учун ходим электр хавфсизлиги бўйича нечанчи малакавий гуруҳ бўлиши лозим?

Жавоб: Электр хавфсизлиги бўйича 3 малакавий гуруҳ.

25-Савол: Электр ёйи ва электр токи таъсирида куйганда жабрланувчига қандай ёрдам кўрсатилиши керак?

Жавоб: жабрланувчини (куйиш майдонининг юзасидан қатъий назар) даволлаш муассасасига етказиш керак, чунки электр токининг организмга таъсир этиш хусусиятларини эътиборга олиб, у доимий равишда шифокор кузатуви остида бўлиши зарур. Унинг юраги, жароҳатланган вақтдан бир неча соат ёки бир сутка кейин тўхтаб қолиши мумкин.

IV. Ёнғин хавфсизлиги.

1-Савол: Углекислотали ўт-ўчиргичларни қайта тўлдириш даврийлиги қанча?

Жавоб: 5 йилда бир мартаба қайта тўлдирилиши зарур.

2-савол: Ёнғин хавфсизлиги хизмати ёнғин тўғрисида хабардор қилинганда қайси маълумотлар тақдим этилади?

Жавоб: Объект манзили, ёнғин ҳосил бўлган жойнинг аниқ жойи ва ўзининг Ф.И.Ш. тўғрисида маълумот.

3-Савол: Бирламчи ўт ўчириш воситаларини санаб ўтинг.

Жавоб: Ўт-ўчиргичлар, сув, қум, кигиз, челак, белкурак, болта, илгак, лом.

4-Савол: Жамоат биноси ва иморатларининг ҳар бир қаватида йўлакларда ўт-ўчиргичларнинг энг кам миқдори қанча бўлиши керак?

Жавоб: 2 та.

5-Савол: Ўт ўчириш қалқони ёнида сув сиғимининг ҳажми қанча бўлиши керак?

Жавоб: 200 литр ҳажмдан кам бўлмаган.

6-Савол: Ёниш турига қараб ёнғинлар нечта синфга бўлинади?

Жавоб: Ёнғинлар А, В, С, D, E синфига бўлинади.

7-Савол: Бугунги кунда қайси ўт-ўчиргичлардан фойдаланилади?

Жавоб: Бугунги кунда фақат кукунли ва углекислотали ўт-ўчиргичлардан

фойдаланилади.

8-Савол: “А” синфидаги ёнғинга қайси ёнғинлар киради?

Жавоб: Органик табиатдаги қаттиқ материаллар ҳисобланган ёғоч, қоғоз, тамаки ва бошқалар орасида юзага келган ёнғинлар.

9-Савол: “В” синфидаги ёнғинга қайси ёнғинлар киради?

Жавоб: Бензин маҳсулотлари, бўёқ, эритувчилар, ёғ ва мой каби суюқ ёки суюлтирилган қаттиқ моддалар ёнадиган ёнғинлар.

10-Савол: “С” синфидаги ёнғинга қайси ёнғинлар киради?

Жавоб: Газ ёнғини.

11-Савол: “D” синфидаги ёнғинга қайси ёнғинлар киради?

Жавоб: Магний, алюминий, натрий каби металллар ёнган пайтдаги ёнғин.

12-Савол: “E” синфидаги ёнғинга қайси ёнғинлар киради?

Жавоб: Юқори кучланиш остидаги электр воситалари куйиши оқибатида келиб чиқадиган ёнғинлар.

13-Савол: Углекислотали (ОУ) ўт-ўчиргичдан фойдаланишда раструби неча градусгача музлайди?

Жавоб: -70 дан -75 градусгача музлайди.

14-Савол: Нима учун ёнғин ўчириш шитларида челақларнинг паст қисми текис бўлмайди?

Жавоб: Ёнғин ўчириш вақтида ерга қўймасдан қўлма-қўл узатиш мақсадида.

15-Савол: Нима сабабдан ўт ўчириш қалқонида болтанинг сопи ёғочдан ясалади?

Жавоб: Фойдаланувчи электр симларини чопишида электр токидан жароҳатланишини олдини олиш учун.

16-Савол: Газпайвандлаш ишлари амалга ошириладиган жойдан портлаш хавфига эга бўлган кислород, пропан балонлари тўплами ҳамда ацетилен генераторларига қадар масофа қанча бўлиши керак?

Жавоб: 10 метр.

17-Савол: Омборларда стеллажлар орасидаги йўлаклар кенглиги қанча бўлиши керак?

Жавоб: Камида 1 метр.

18-Савол: Ёнғинни ўчиришга мўлжалланган сув бочкаларига талаблар?

Жавоб: Ёнғинни ўчириш бочкалари 200 литр сиғимга ва қопқоққа эга бўлиши, қизил ранга бўялган ва оқ бўёқ билан “Ёнғинни ўчириш учун” сўзлари ёзилган бўлиши керак.

19-Савол: Ёнғин ўчириш челагига бўлган талаблар?

Жавоб: Қизил ранга бўялган ва оқ бўёқ билан “Ёнғин челаги” сўзлари ёзилган бўлиши керак.

20-Савол: Эвакуация қилиш режасида рангларга бўлган талаблар?

Жавоб: Қаватлардаги одамларни эвакуация қилишнинг асосий йўллари режада тўғри чизик билан, захира йўллари эса пунктир чизик билан – яшил рангда, режанинг график қисмидаги белгиларни идрок қилишни яхшилаш мақсадида ташқи контур (ёнғинга қарши жўмраклардан ташқари) қизил рангда, ёнғинга қарши жўмрак – кўк рангда.

21-Савол: Ёнғин хавфсизлиги бўйича йўл-йўриқлар турлари?

Жавоб: Ёнғин хавфсизлиги бўйича йўл-йўриқлар кириш, бирламчи, такрорий, режадан ташқари, мақсадли турларига бўлинади.

22-Савол: Бино ва иншоотларнинг ташқи ёнғин нарвонлари ва том устидаги тўсиқлар йилига неча маротаба чидамлилиги бўйича синовдан ўтказилиши керак?

Жавоб: Камида 2 маротаба.

23-Савол: Бир вақтнинг ўзида қаватида неча нафар одамлар бўладиган бино ва иншоотларнинг (турар жойлардан ташқари) йўлаклари ва эвакуация йўлларининг кўринадиган жойларида ёнғин вақтида бинони тарк этиш эвакуация режаси (схемаси) ўрнатилган бўлиши ва давлат стандарти талабларига мувофиқ ишлаб чиқилган ёнғин хавфсизлиги белгилари жойлаштирилган бўлиши керак?

Жавоб: 10 нафардан ортиқ.

24-Савол: Оловдан химоялаш таркиби билан ишлов берилган (шимдирилган) конструкция ва материалларнинг ҳолати йилига неча маротаба текширилиши лозим?

Жавоб: Камида 2 марта.

25-Савол: Нечта одам сиғимига эга бўлган муассасаларда энг яқин ёнғин-қутқарув бўлинмаси билан тўғридан-тўғри телефон алоқаси ўрнатилиши керак.

Жавоб: 1000 нафар ва ундан ортиқ.

V. Баландликда ишларни амалга оширишда хавфсизлик талаблари.

1-Савол: Қайси ишлар баландликда амалга ошириладиган ишлар ҳисобланади?

Жавоб: 1,3 метрдан баланд.

2-Савол: Қайси ишлар юқорида (верхолаз) амалга ошириладиган ишлар ҳисобланади?

Жавоб: 5 метрадн юқори.

3-Савол: Фойдаланишда бўлган ёғоч нарвонни синаш даврийлиги қанча?

Жавоб: Ҳар 6 ойда 1 маротаба.

4-Савол: Фойдаланишда бўлган метал нарвонни синаш даврийлиги қанча?

Жавоб: Ҳар йили 1 маротаба.

5-Савол: Кўчма нарвон ва нарвончалар тайёрлангандан кейин ва таъмирдан чиққандан сўнг қанча статик юкланишда синаб кўрилиши керак?

Жавоб: 1200 Н (120 кг.)

6-Савол: Ёғоч нарвонларнинг максимал узунлиги қанча бўлиши керак?

Жавоб: 5 метр.

7-Савол: Ёғоч нарвонни баландлик жойлашган қисмининг ва пастда жойлашган қисмининг кенглиги қанча бўлиши керак?

Жавоб: Баландлик жойлашган қисмининг кенглиги камида 300 мм ва пастда жойлашган қисмининг кенглиги камида 400 мм.

8-Савол: Ёғоч нарвон қайси рангга бўялиши керак?

Жавоб: Ёғоч нарвонни бўяш тақиқланади.

9-Савол: Нарвон ва нарвончалар қўлланишдан олдин ким томондан кўриб чиқилиши керак?

Жавоб: Иш бошқарувчи томонидан.

10-Савол: Нарвонларнинг узунлиги 2 метрдан ортиқ бўлганда ўрнатиладиган кўшимча тортиб турувчи болтлар диаметри ва улар орасидаги масофа қанча бўлиши керак?

Жавоб: 8 мм диаметрли болтлар орасидаги масофа 2 метрдан ошмаслиги лозим.

11-Савол: Оғирлиги қанча бўлган буюмларни нарвон орқали олиб чиқиш ва туширишда елкага тақиладиган халталардан фойдаланишга рухсат берилади.

Жавоб: 10 килограмдан кам бўлган.

12-Савол: Ҳимоя камарлари турларини санаб ўтинг?

Жавоб: Тасмали ва тасмасиз.

13-Савол: Ҳимоя камари қайси муддатда ва қанча юк билан статик синаб кўрилади?

Жавоб: Камар ҳар 6 ойда 2250 Н га (225 кг.) тенг бўлган статик юкда синаб кўрилиши керак.

14-Савол: Кўшимча боғичга эга бўлмаган нарвонни қандай қияликка қадар ўрнатиш мумкин?

Жавоб: Нарвоннинг юқори қисмини кўшимча боғичсиз горизонталига 75⁰С дан ортиқ бурчак остида ўрнатиш ман этилади.

15-Савол: Қанча оғирликдаги юкларни юқорига кўтариш (тушириш) ишлари узунлиги кўтариш (тушириш) баландлигининг уч бараваридан кам бўлмаган арқон ёрдамида амалга оширилади?

Жавоб: Массаси 20 килограмм ва ундан камроқ юкларни.

16-Савол: Нарвон поғоналари ва ён томон ёғочларида қанча узунликда ва чуқурликда ёриқлар бўлишига рухсат берилади?

Жавоб: Узунлиги 100 мм.дан, чуқурлиги 5 мм.дан ортиқ бўлмаслиги зарур.

17-Савол: Монтёрларга қанча баландликка қадар бўлган ёғоч таянчларга

тирноқлар билан кўтарилишига рухсат берилади?

Жавоб: 15 метрга қадар.

18-Савол: Нарвоннинг юқори қисмини кўшимча боғичсиз қанча бурчакдаги қияликка қадар ўрнатиш ман этилади.

Жавоб: Горизонталига 75⁰С дан ортиқ бурчакда.

19-Савол: Қанча баландликка қадар бўлган ҳавозалар ва сўриларнинг ишончли ўрнатилганлиги иш бошқарувчи ёки уста томонидан текширилиб, қабул қилингандан кейин эксплуатация қилиниши лозим?

Жавоб: 4 метрга қадар.

20-Савол: Қанча баландликка қадар бўлган ҳавозалар иш берувчи ташкилот тайинлаган комиссия томонидан қабул қилиниб, далолатнома расмийлаштирилгандан кейин эксплуатация қилинади.

Жавоб: 4 метрдан баланд.

21-Савол: Қандай тезликда шамол эсаётган вақтда ҳавозаларни кўчириш мумкин эмас.

Жавоб: Тезлиги 10 м/с дан юқори.

22-Савол: Ҳавозалар устида тўшама сифатида фойдаланиладиган ёғоч тахталарнинг қалинлиги қанча бўлиши керак?

Жавоб: Камида 50 мм.

23-Савол: Қурилиш - монтаж ташкилотларида ҳавозалар ҳолатини иш юритувчи ёки уста неча кунда бир маротаба кўриқдан ўтказиши керак ва қайси хужжатни расмийлаштириши керак?

Жавоб: Ҳар 10 кунда кўриқдан ўтказиб, кўриқ натижаларини “Ҳавозаларни қабул қилиш ва куриқдан ўтказиш журнаliga” расмийлаштириб бориши керак.

24-Савол: Ҳавозалар тупроқли ерга ўрнатилганда унинг оёқлари қандай қалинликдаги ёғоч тахтага ўрнатилади?

Жавоб: Камида 50 мм.

25-Савол: Ҳавоза қанча баландликда йиғилганда яшин қайтаргичлар ўрнатилиши шарт?

Жавоб: 8 метр ва ундан баланд.

VI. Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларни текшириш, ҳисобга олиш ва тўловларни амалга ошириш.

1-Савол: Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар оғирлик даражасига мувофиқ нечи турга таснифланади?

Жавоб: 4 турга – ўлим, оғир, ўрта оғир ва оғир бўлмаган.

2-Савол: Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисани текшириш далолатномасига асосан қайси хужжат расмийлаштирилади?

Жавоб: Н-1 шаклдаги далолатнома.

3-Савол: Қайси бахтсиз ҳодисалар махсус комиссия томонидан текширилади?

Жавоб: Оқибати ўрта оғир, оғир, ўлим ва гуруҳий якунланган бахтсиз ҳодисалар.

4-Савол: Қайси бахтсиз ҳодисалар текширилмайди ва ҳисобга олинмайди?

Жавоб: Табиий ўлим, ўз жонига қасд қилиш, ўз соғлиғига қастдан шикаст етказиш ва жиноят содир этишда содир бўлган бахтсиз ҳодиса.

5-Савол: Ўлим билан якунланган ва махсус комиссия томонидан ишлаб чиқариш билан боғлиқ деб таснифланган бахтсиз ҳодисада боқувчисини йўқотганларга қанча миқдорда бир марталик товон пули тўланади?

Жавоб: Вафот этганнинг ўртача олти йиллик иш ҳаққи.

6-Савол: Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса хавфли ишлаб чиқариш объектида содир бўлса махсус текшириш комиссиясига кимнинг буйруғи асосида ва ким раис этиб тайинланади?

Жавоб: Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги кўмитасининг буйруғи билан мазкур кўмита вакили раис этиб тайинланади.

7-Савол: Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисани махсус текшириш муддати қанча?

Жавоб: 15 кун.

8-Савол: Неча нафар инсоннинг ўлимига сабаб бўлган бахтсиз ҳодиса Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг фармойиши асосида тузилган комиссия томонидан тузилади?

Жавоб: 11 нафар ва ундан ортиқ инсоннинг ўлими.

9-Савол: Ходим билан ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса содир бўлганида текширув далолатномасига асосан неча нусхада Н-1 шклдаги далолатнома расмийлаштирилади?

Жавоб: 4 нусхада.

10-Савол: Жабрланувчи ёки гувоҳлар иш вақти давомида иш берувчига хабар бермаганлиги ёки иш қобилияти дарҳол йўқолмаганлиги тўғрисидаги бахтсиз ҳодисалар жабрланувчининг ёки унинг манфаатларини ҳимоя қилувчи шахснинг аризасига, шунингдек, меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича (бош) давлат меҳнат техник инспекторининг талабига биноан ариза берилган ёки кўрсатма олинган кундан бошлаб қанча муддатда текширилади?

Жавоб: Бир ой муддатда.

11-Савол: Неча киши билан содир бўлган бахтсиз ҳодисани махсус текшириш Ўзбекистон Республикаси Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги қарори билан ўтказилади?

Жавоб: Уч нафардан ўн бир нафаргача инсон билан содир бўлган бахтсиз ҳодиса.

12-Савол: Оқибати енгил бўлган бахтсиз ҳодиса ким томондан ва неча кунда текширилиши керак?

Жавоб: Иш берувчининг буйруғи билан тузилган комиссия томонидан 3 иш кунда.

13-Савол: Иш берувчи билан давлат меҳнат техника назоратчиси ўртасидаги англашилмовчиликни ким ҳал қилади?

Жавоб: Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича бош давлат техник инспектори.

14-Савол: Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибати вафот этган ходимнинг дафн маросими учун суғурта компанияси томонидан қанча миқдорда пул миқдори ажратилади?

Жавоб: Базавий ҳисоблаш миқдорининг 3 баробари.

15-Савол: Иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш тўғрисида шартнома қачондан кучга киради ва суғурта полиси расмийлаштирилади?

Жавоб: Иш берувчи томонидан суғурта ташкилотига суғурта мукофоти тўланган кундан бошлаб.

16-Савол: Иш берувчи у давлат рўйхатидан ўтказилган санадан ёки иш берувчилар — жисмоний шахслар учун меҳнат шартномаси (контракти) тузилган санадан бошлаб неча кун ичида иш берувчининг фуқаролик жавобгарлиги мажбурий суғурталаниши керак?

Жавоб: 15 кун.

17-Савол: Агар мажбурий суғурта қилиш шартномасининг амал қилиш муддати тугагандан кейин, кўрсатилган шартнома амал қилган даврда рўй берган суғурта ҳодисаси оқибатида аниқланган зарар миқдори белгиланган тартибда қайта кўриб чиқилса, у ҳолда бундай зарарни қоплаш бўйича мажбурияти кимнинг зиммасида бўлади?

Жавоб: Иш берувчининг зиммасида бўлади.

18-Савол: Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида етказилган зарарни тўлаш тўғрисидаги аризани иш берувчи ариза олинган кундан бошлаб неча кунда кўриб чиқиши ва тегишли қарор қабул қилиши шарт?

Жавоб: 10 кун муддатда.

19-Савол: Иш берувчининг ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида зарарни тўлаш ёки асосланган рад этиш ҳақидаги буйруқ чиқарилганда нусхаси ходимга ёки манфаатдор шахсларга буйруқ чиқарилган кундан бошлаб неча кун оралиғида топширилиши шарт?

Жавоб: 3 кун муддатда.

20-Савол: Меҳнат жароҳати учун жавобгар бўлган юридик шахс тугатилган тақдирда тугатиш комиссияси зарарни тўлаш суммасини қаерга ўтказиши?

Жавоб: Тугатилаётган юридик шахс рўйхатдан ўтказилган жой бўйича бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг маблағлари жамланадиган бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлимларининг махсус мақсадли бюджетдан ташқари ҳисоб рақамларига ўтказиши керак.

21-Савол: Ходим меҳнат жароҳатига боғлиқ ҳолда вафот этган тақдирда, иш берувчи кимларга зарарни тўлаши шарт?

Жавоб: Мархумнинг қарамоғида бўлган меҳнатга лаёқатсиз шахсларга:

ўн саккиз ёшга тўлмаган шахсларга;

мархум вафот этган кунгача ундан пенсия (нафақа) олиш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга;

мархумнинг вафотидан сўнг туғилган фарзандига;

ота-оналаридан бирига;

умр йўлдошига ёки оиласининг ишламайдиган ва вафот этганнинг 3 ёшга тўлмаган болалари, укалари, сингиллари ёки набиралари парвариши билан банд бўлган бошқа аъзосига.

22-Савол: Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида вафот этган мархумнинг қарамоғида бўлган меҳнатга лаёқатсиз шахслар кимлар ҳисобланади?

Жавоб: 18 ёшдан ошган шахслар, агар улар шу ёшга етгунга қадар ногиронлиги бўлган шахс бўлиб қолган бўлса;

60 ёшга тўлган эркаклар ҳамда 55 ёшга тўлган аёллар;

белгиланган тартибда ногиронлиги бўлган шахс деб эътироф этилган шахслар.

23-Савол: Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида вафот этган ходимнинг қарамоғида бўлган фарзанди ўқув юрти талабаси бўлса неча ёшга қадар зарар тўловини олиш ҳуқуқига эга?

Жавоб: 23 ёшгача.

24-Савол: Иш берувчи ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисани текшириш якунларига кўра суғурталовчига суғурта товони талабидан иборат бўлган аризага қайси ҳужжатлар илова қилинади?

Жавоб: Иш берувчининг ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатларига кўра етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисида буйруғининг нусхаси;

ходимнинг ёки наф олувчининг етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги талаби кўрсатилган, иш берувчининг номига ёзилган аризасининг нусхаси;

суғурта ҳодисаси юз бергунига қадар ходим олган ўртача ойлик ёки йиллик иш ҳақи тўғрисидаги маълумотнома;

меҳнат шартномасининг (контрактнинг) нусхаси;

касб касаллигида — ходимнинг касб касаллиги тўғрисидаги тиббий хулоса;

ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса содир бўлганлигини ва ходим учун унинг оқибатини тасдиқловчи ҳужжатлар (ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисани махсус текшириш далолатномаси, тиббий-меҳнат экспертиза комиссиясининг хулосаси, низолар юзага келган ҳолларда эса — суднинг қарори).

Ходим вафот этган тақдирда ходимнинг вафот этганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси ва наф олувчининг зарарнинг ўрни қопланишига бўлган ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатлар ҳам илова қилинади.

25-Савол: Иш берувчи мажбурий суғурта қилиш шартномаси бўйича суғурта товони пули ўзининг ҳисоб рақамига тушган кундан бошлаб неча кун ичида

аннуитетлар шартномаси бўйича суғурталовчи билан аннуитетлар шартномаси тузиши шарт?

Жавоб: Етти иш куни мобайнида.

VII. Жабрланганга шифокордан олдин ёрдам кўрсатиш.

1-Савол: Шифокор келгунга қадар кўрсатиладиган ёрдам нима дегани?

Жавоб: Тиббиётдан хабари бўлмаган ишчи ходим томонидан ишлаб чиқаришда жароҳатланган шахснинг ҳаётини сақлаб қолиш ва уни тиклашга йўналтирилган комплекс ҳатти-ҳаракатлар.

2-Савол: Қон кетишнинг қайси турларида чирмов (жгут) кўйилади?

Жавоб: Артериал ва вена томирларидан қон оқишини тўхтатиш учун.

3-Савол: Қон тўхтатувчи чирмов (жгут) қанча вақтга кўйилади?

Жавоб: Йилнинг иллик даврида икки соатдан, совуқ даврида бир соатдан ошмаслиги зарур.

4-Савол: Жароҳатлар чуқурлиги бўйича биринчи даражали куйишда қайси белгилар кузатилади?

Жавоб: Тери қизаради ва шишади.

5-Савол: Жароҳатлар чуқурлиги бўйича иккинчи даражали куйишда қайси белгилар кузатилади?

Жавоб: Сувли пуфаклар пайдо бўлади.

6-Савол: Жароҳатлар чуқурлиги бўйича учинчи даражали куйишда қайси белгилар кузатилади?

Жавоб: Терининг сиртки ва чуқур қатламларининг ўлиши пайдо бўлади.

7-Савол: Жароҳатлар чуқурлиги бўйича тўртинчи даражали куйишда қайси белгилар кузатилади?

Жавоб: Терининг кўмирга айланиши, мушаклар ва мускул пайлари, суякларнинг жароҳатланиши кузатилади.

8-Савол: Жабрланган одамга ёрдам кўрсатиш учун кузатиб турган шахс заҳарланган хонага киришидан олдин нимани тақиб олиши лозим?

Жавоб: Кислородли (изоляциялайдиган) ёки шлангли противогаз ниқобини.

9-Савол: Юрак тўхтаган вақтдан бошлаб қанча муддат оралиғида кўрсатилган жонлантириш муолажалари (сунний нафас бериш, юракни уқалаш) самара беради?

Жавоб: 4 дақиқа ўтмаган бўлса.

10-Савол: Бир киши томонидан биринчи тиббий ёрдам кўрсатилганда сунний нафас бериш ва юракни уқалаш нисбати қанча?

Жавоб: 2 марта нафас берилиб 15 марта юрак уқаланади.

11-Савол: Икки киши томонидан биринчи тиббий ёрдам кўрсатилганда сунний нафас бериш ва юракни уқалаш нисбати қанча?

Жавоб: 1 марта нафас берилиб 5 марта юрак уқаланади.

12-Савол: Метил спирти (метанол) нима ёрдамида кучсизлантирилади (нейтраллантирилади)?

Жавоб: Этил спирти.

13-Савол: Умуртқа поғонаси синганда бемор қайси ҳолатда кўчирилади?

Жавоб: Беморни тагига теккис ёғоч тахта қўйиб чалқанчасига қорни билан ётқизган ҳолда кўчирилади.

14-Савол: Тос суяги синган бемор қайси ҳолатда кўчирилади?

Жавоб: Бемор бели билан ётқизилиб, тиззалари букилган, тўпиқлари бирлаштирилган ва тиззалари остига ўралган матрасни ёки уст-кийим ўрамаси қўйилган ҳолда “Қурбақа” ҳолатида кўчирилади.

15-Савол: Биринчи даражали термик ва электрик куйишда бирламчи нима амалга оширилиши лозим?

Жавоб: Биринчи даражали термик ва электрик куйишда инсон танасига хавфли омил (олов, иссиқ сирт, қайноқ суюқлик, газ ёки буғ ва ҳ.к) таъсири бартараф этилганидан сўнг тананинг куйган жойларини устига совуқ сув куйиш ёки 15 – 20 дақиқага қор қуйиш лозим.

16-Савол: Жароҳат олган шахснинг қўли ёки оёғи синганда беморга шифокор келгунга қадар қандай биринчи ёрдам кўрсатилади?

Жавоб: Жароҳат олган жойга шина боғлаш керак.

17-Савол: Кўп қон кетаётган беморга қандай биринчи ёрдам кўрсатиш керак?

Жавоб: Жароҳатга келаётган қон томирни маҳкам босиш керак.

18-Савол: Газ билан заҳарланишда қандай белгилар намоён бўлади?

Жавоб: Бош оғриғи, “чаккада дукилаш”, “қулоқда шанғиллаш”, умумий ҳолсизлик пайдо бўлади, бош айланиши, юракнинг тез уриб кетиши, кўнгил айниши ва қайт қилиши мумкин.

19-Савол: Хушидан кетган жабрланувчини хушига келтириш учун бурунга яқинлаштирган ҳолда ҳидлатиладиган пахтани нимага ҳўллаш зарур?

Жавоб: Нашатир спиртига.

20-Савол: Қайси ҳолларда жабрланувчи биринчи ёрдам кўрсатиш учун бошқа жойга кўчирилади?

Жавоб: Фақат унга ёки ёрдам берувчи шахсга у ерда бўлиш хавфли бўлганда ёки ўша жойда ёрдам кўрсатиб бўлмаса (масалан таянчда, мачтада, кажавода ва ҳ.к), юракка массаж қилиш имкони бўлмаганда.

21-Савол: Агар жабрланувчининг пульси яхши аниқланаётган ва унга фақат сунбий нафас олдириш керак бўлса, сунбий нафас олдириш ўртасидаги вақт оралиғи қанчани ташкил этиши керак?

Жавоб: 5 сонияни ташкил этиши керак, бу бир дақиқада 12 марта нафас

олдиришдан иборатдир.

22-Савол: Неча градусда инсон организмида моддалар алмашинуви жараёнлари деярли бутунлай тўхтаб қолади?

Жавоб: Инсон танаси ҳарорати 19°C пасайганда.

23-Савол: Неча градусда инсон организмида қон оқиши тўхтайдими?

Жавоб: Инсон танаси ҳарорати 10°C пасайганда қон оқими тўхтайдими.

24-Савол: Ерда ётган симга тегиниб кетган ҳамда қадам кучланишига тушиб қолган жабрланувчи ток ўтказувчи қисмлардан ажратилганда уни шу зонадан ток ўтказувчи қисмдан (симдан) неча метрга олиб чиқиш лозим.

Жавоб: Камида 8 метр масофага.

25-Савол: Лат еган жойга нималарни қўйиш тақиқланади?

Жавоб: Йод суртиш, ишқалаш ва иситувчи компресс қўйиш керак эмас, чунки бу оғриқни кучайтиради.

VIII. Темир йўлда хавфсиз ҳаракатланиш.

1-Савол: Турган вагон ёки локомотивдан қандай масофада ўтишга рухсат берилади?

Жавоб: 5 метр.

2-Савол: Узилган вагонлар орасида қандай масофа бўлганида ўтишга рухсат берилади?

Жавоб: 10 метр.

3-Савол: Умумий хавфни билдирувчи товуш сигнали қандай узатилади?

Жавоб: Битта узун ва учта қисқа товушдан иборат гуруҳий узатилади.

4-Савол: Ёнғин хавфини билдирувчи товуш сигнали қандай узатилади?

Жавоб: Битта узун ва иккита қисқа товушдан иборат гуруҳий узатилади.

5-Савол: Ҳаво хавфини билдирувчи товуш сигнали қандай узатилади?

Жавоб: 2-3 дақиқа мобайнида қисқа товушлар орқали узатилади.

6-Савол: Станция оралиқларида радиация ёки кимёвий хавфни билдирувчи товуш сигнали қандай узатилади?

Жавоб: Битта узун ва битта қисқа товушдан иборат гуруҳий узатилади.

7-Савол: Юқори тезюрар электропоезди ўтишига қанча вақт қолганида темир йўл изларида хизмат кўрсатувчи ишчи ходимлар панжара олдига ёки эшик мавжуд бўлганида панжарага ташқарига чиқишлари зарур?

Жавоб: 15 дақиқа қолганида.

8-Савол: Юқори тезюрар электропоезди ўтишига қанча вақт қолганида олинувчан ҳаракат бирликлари (таъмирлаш миноралари, олинувчан портал кранлари, нуқсон қидирувчи ва йўл ўлчовчи аравалар ва ҳоказо) маршрутга кирувчи темир йўл

изидан олинши керак?

Жавоб: 30 дақиқа қолганида.

9-Савол: Электрлаштирилган темир йўлларнинг 27 кВ кучланишга эга контакт тармоғига неча метрга яқинлашиш мумкин эмас?

Жавоб: 2 метрга.

10-Савол: Темир йўлга яқин бўлган ва ногабарит ҳисобланган сунъий иншоотлар (таянч, платформа ва ҳоказо) қайси рангга ва қандай бўялади?

Жавоб: Диагональ ҳолатда сариқ ва қора рангдаги чизиқлар кетма-кетлигида.

11-Савол: Темир йўлнинг узунаси бўйлаб ҳаракат таркиби мавжуд бўлганда темир йўлдан қандай ўтилади?

Жавоб: Ўтиш йўлаги мавжуд бўлган юк вагонлари ҳамда йўловчи вагонларнинг тамбури орқали ўтилади.

12-Савол: Темир йўлни қайси бурчак остида кесиб ўтилади?

Жавоб: 90 градус тўғри бурчак остида.

13-Савол: Локомотив олдинга ҳаракатланишидан олдин қайси товуш сигнали берилади?

Жавоб: Битта узун.

14-Савол: Локомотив орқага ҳаракатланишидан олдин қайси товуш сигнали берилади?

Жавоб: Иккита узун.

15-Савол: "Тўхта" товуш сигнали қандай узатилади?

Жавоб: Кундузи ёйилган қизил ёки сариқ байроқчанинг, кечаси - исталган рангли чироқ қўл фонарининг айлана бўйлаб ҳаракати ёки учта қисқа товуш.

16-Савол: Баландлиги 1200 мм гача бўлган юклар (йўл ишлари учун тўкиладиган балластдан ташқари) темир йўлдан қанча масофада жойлаштирилади?

Жавоб: Чекка релс каллаги ташқи чегарасидан камида 2,0 м масофада жойлаштирилади.

17-Савол: Баландлиги 1200 мм дан катта бўлган юклар (йўл ишлари учун тўкиладиган балластдан ташқари) темир йўлдан қанча масофада жойлаштирилади?

Жавоб: Чекка релс каллаги ташқи чегарасидан камида 2,5 м масофада жойлаштирилади.

18-Савол: Юк вағони ўтиш майдончасидан ҳамда йўловчи вағони тамбуридан қай тартибда тушилади?

Жавоб: Вағон ўтиш майдончасининг ушлагичларни ушлаган ва вағонга юзи билан турган ҳолда ўтиш йўлагидан тушилади.

19-Савол: Темир йўллар оралиғида вагоннинг ўтиш йўлагидан қай тартибда тушилади?

Жавоб: Темир йўллар оралиғида вагоннинг ўтиш йўлагидан тушишдан олдин зиналар ва ушлагичларнинг созилиғига, темир йўл оралиғида бегона жисмлар йўқлиғига ҳамда хавфли масофада ҳаракатланаётган локомотив ёки вагонларнинг йўқлиғига ишонч ҳосил қилинади.

20-Савол: Икки темир йўл оралиғида бўлганда ва иккала йўлда поездлар ҳаракатланганда ҳатти-ҳаракат?

Жавоб: Тўхташ ва битта йўлда поезд ўтиб кетганидан кейин ёки тўхтаганидан кейин ҳаракатни давом этиш зарур.

21-Савол: Локомотив (моторвагон поезда), ўзи юрар махсус ҳаракат таркиби томонидан “хабарловчи сигнал” қай тартибда берилади?

Жавоб: Битта узун ҳуштаги, тескари йўл бўйлаб ҳаракатланганда - битта узун, қисқа ва узун ҳуштаги.

22-Савол: 160 км/с дан юқори тезликда ҳаракатланадиган поездлар ўтаётганда темир йўлдан қанча узоқликаги масофада уни кузатиб туриш мумкин?

Жавоб: Темир йўлнинг четки релсидан камида 10 метр масофада.

23-Савол: 120 км/с дан юқори тезликда ҳаракатланадиган поездлар ўтаётганда темир йўлдан қанча узоқликдаги масофада уни кузатиб туриш мумкин?

Жавоб: Темир йўлнинг четки релсидан камида 5 метр масофада.

24-Савол: 60-120 км/соат тезликкача ҳаракатланадиган поездлар ўтаётганда темир йўлдан қанча узоқликдаги масофада уни кузатиб туриш мумкин?

Жавоб: Темир йўлнинг четки релсидан камида 2 метр масофада.

25-Савол: Йўловчи ва юк поездлари аралаш ҳаракатланувчи линияларда жойлашган йўловчи ва юк платформалари тўғри участкаларда йўлнинг ўқиға нисбатан 1100 мм- баланд платформалар учун йўл ўқидан кўндаланг (горизонталл) масофа қанча бўлиши керак?

Жавоб: 1920 мм- баланд платформалар учун йўл ўқидан.

IX. Санитария-гигиена талаблари.

1-Савол: Табиий шамоллатишда хаво биноға қаердан киритилади?

Жавоб: Аэрацион фонардан, фрамугадан ва ойнадан киритилади.

2-Савол: Корхонада кучли заҳарловчи моддалари (СДЯВ) билан ишлаш учун ким рухсат беради?

Жавоб: Ишчи ишлар бўлими ва давлат санэпидназорт.

3-Савол: Хавони тозлаш воситаси нимаға хизмат қилади?

Жавоб: Хавони тозлаш мосламаси технологик жараёнларда зарур шароитларни таъминлашға, ишлаб чиқаришда фойдаланилаётган жисмоний хусусиятларнинг

бошланғич материалларига, ёпиқ ишлаб чиқариш биноларини барчасини ёки алоҳида ҳаво талаб қилганда автоматик қўллашга хизмат қилади.

4-Савол: Кучли захарловчи моддалар (СДЯВ) билан ишловчи ходимлар қанча муддатда аттестациядан ўтказилди?

Жавоб: Ҳар йили.

5-Савол: Неонлашган электромагнит нурланишга нима киради?

Жавоб: Ультрабинафша нурланиши.

6-Савол: Биологик факторга нима киради?

Жавоб: Патоген микроорганизмлар, продуцент микроорганизмлар ва оксил моддалар.

7-Савол: Шовқин нима?

Жавоб: Одамни эшитиш қобилиятига ёқимсиз таъсир қилувчи ҳамма товушлар.

8-Савол: Табиий ёритишда ёритишнинг қандай тизимлари қўлланилади?

Жавоб: Табиий ёритишда ён томондан тизими, юқоридан тизими ҳамда биргаликдаги тизимлар қўлланилади.

9-Савол: Сунъий радиация манбаларининг қандай турлари мавжуд?

Жавоб: Атмосферада ядро қуролини синовдан ўтказиш, саноат ва тиббиёт ускуналари сунъий радиация манбалари ҳисобланади.

10-Савол: Меҳнат шароитларини соғломлаштириш ва яхшилаш чора-тадбирлари режасини ким ишлаб чиқади?

Жавоб: Аттестация натижалари асосида аттестация комиссияси.

11-Савол: Меҳнатни ноқулай шароитларидаги ишларда банд бўлган ишчиларга нима билан бепул таъминанади?

Жавоб: Сут, даволаш-профилактика озуқалари (ЛПП), махсус кийимлар, пойабзаллар (СИЗ) билан бепул таъминланади.

12-Савол: Шовқин, ультратовуш, тебранишдан сақланишнинг асосий усулларига нималар киради?

Жавоб: Якка тартибдаги ва жамоавий химоя воситаларини қўллаш, корхоналар ва цехларни рационал режалаштириш, санитария меъёрлари ва рухсат этилган даражалар бўйича ишлаб чиқилган техник ва ташкилий чора-тадбирлар мажмуини бажарилиши киради.

13-Савол: Аралаш ёритиш нима дегани?

Жавоб: Табиий ва сунъий ёритишнинг биргаликда мавжудлиги.

14-Савол: Санитар-маиший хоналар таркиби қандай кўрсаткичларга боғлиқ?

Жавоб: Ишловчилар сонига ва ишлаб чиқариш ва ишлаб чиқариш жараёнларига боғлиқ.

15-Савол: Сунъий ёритишда қайси талаблар тақдим этилади?

Жавоб: Гигиеник меъёрларга ва талабларига мос ёруғлик бўлиши зарур.

16-Савол: Қайси бирликларда зарарли кимёвий факторлар ўлчанади?

Жавоб: мг/м

17-Савол: Ёруғлик қайси асбоб ёрдамида ўлчанади?

Жавоб: Люксметрда.

18-Савол: Компьютер жиҳозлари билан ишлаш хонасида ёз ва қиш кунлари ҳарорат ҳамда намгарчилик даражаси қанча бўлиши керак?

Жавоб: Ёз кунлари ҳарорат 24 – 27°C, намгарчилик 40 – 60%, қиш кунлари эса ҳарорат 21 – 24°C, намгарчилик эса 40 – 60% бўлиши керак.

19-Савол: Компьютер жиҳозлари билан ишлаш хонасида бир иш ўрни учун иш майдони қанча бўлиши керак?

Жавоб: Иш майдони 6,0 м² ва ҳажми 20,0 м³ дан кам бўлмаслиги зарур.

20-Савол: Ходимларни нурланишдан ҳимоялаш учун компьютер столлари орасидаги масофа қанча бўлиши керак?

Жавоб: Компьютерни дисплейининг орқа томони билан кейинги компьютернинг экрани орасидаги масофа 2 метрдан ва компьютер дисплейининг ён томони ҳамда қўшни столдаги компьютер дисплейининг ён томони орасидаги масофа 1,2 метрдан кам бўлмаслиги зарур.

21-Савол: Компьютерда танаффусиз ишлаш вақти ва иш вақтининг умумий йиғиндиси неча соатдан ошмаслиги зарур?

Жавоб: Танаффусиз иш вақти 2 соатдан ва иш вақтининг умумий йиғиндиси 4 соатдан ошмаслиги зарур.

22-Савол: Компьютер билан ишлаганда танаффус вақти қанча?

Жавоб: Компьютерда ишнинг ҳар икки соати давомида, тушлиқдан кейин эса ҳар бир соати давомида давомийлиги 15 дақиқа бўлган танаффус тақдим этилади.

23-Савол: Кимларга компьютерда ишлаш тавсия этилмайди?

Жавоб: Хомиладор ҳамда болани эмизувчи аёлларга.

24-Савол: Қаерда компьютер ускуналари билан ишлаш бўйича иш жойини ташкил этиш тақиқланади?

Жавоб: Бинонинг ертўласида ҳамда табиий ёруғлик кирмайдиган хоналарда.

25-Савол: Шовқинни ўлчов бирлиги нима?

Жавоб: Децибел.

Х. Саноат хавфсизлигида умумий талаблар.

1-Савол: Ўзбекистон Республикасининг “Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги тўғрисида”ги қонуни қачон қабул қилинган?

Жавоб: Қонунчилик палатаси томонидан 2006 йил 25 августда қабул қилиниб, Сенат томонидан 2006 йил 29 июнда маъқулланиб, 2006 йил 28 сентябрь куни тасдиқланган.

2-Савол: Саноат хавфсизлиги деб нимага айтилади?

Жавоб: Шахс ва жамият ҳаётининг муҳим манфаатларининг хавфли ишлаб чиқариш объектларидаги авариялар ва нохуш ҳодисалардан ҳамда уларнинг оқибатларидан ҳимояланганлик ҳолати.

3-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектларидаги авария деб нимага айтилади?

Жавоб: Иншоотлар ёки хавфли ишлаб чиқариш объектларида қўлланиладиган техника қурилмаларининг бузилиши, назорат қилиб бўлмайдиган портлаш ёки хавфли моддалар ажралиб чиқиши.

4-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектларидаги нохуш ҳодиса деб нимага айтилади?

Жавоб: Хавфли ишлаб чиқариш объектларида қўлланиладиган техника қурилмаларининг ишдан чиқиши ёки шикастланиши, технология жараёни режимидан четга чиқиш, саноат хавфсизлиги соҳасидаги қонун ҳужжатларида, шунингдек норматив техник ҳужжатларда кўрсатилган талабларнинг бузилиши.

5-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектларини ҳисобга олиш ким томондан амалга оширилади?

Жавоб: Хавфли ишлаб чиқариш объектлари саноат хавфсизлиги соҳасидаги махсус ваколатли давлат органи томонидан хавфли ишлаб чиқариш объектларининг давлат реестрида ҳисобга олинади.

6-Савол: Саноат хавфсизлиги соҳасида тартибга солиш ким томондан амалга оширилади?

Жавоб: Саноат хавфсизлиги соҳасида давлат томонидан тартибга солиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, махсус ваколатли давлат органи, шунингдек қонун ҳужжатларига мувофиқ саноат хавфсизлиги соҳасида айрим ваколатларга эга бўлган бошқа давлат органлари томонидан амалга оширилади.

7-Савол: Саноат хавфсизлиги талабларига нималар киради?

Жавоб: Қонун ҳужжатларида, шунингдек норматив техник ҳужжатларда назарда тутилган шартлар, тақиқлар, чеклашлар ва бошқа мажбурий талаблар киради.

8-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объекти ходимларига қандай талаблар қўйилади?

Жавоб: Қонун ҳужжатларида, норматив техник ҳужжатларда кўрсатилган талабларга риоя этишлари; саноат хавфсизлиги соҳасида тайёргарликдан ва аттестациядан ўтишлари, авария ёки нохуш ҳодиса ҳақида тегишли шахсларни дарҳол хабардор қилишлари; авария ёки нохуш ҳодиса юз берган тақдирда, ишларни белгиланган тартибда тўхтатиб туришлари; хавфли ишлаб чиқариш объектидаги авариянинг кенгайиб кетишига йўл қўймаслик ва унинг оқибатларини

тугатиш бўйича ишларни амалга оширишда белгиланган тартибда иштирок этишлари шарт.

9-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектида қўлланиладиган техника курилмаларини сертификатлаштириш.

Жавоб: Мажбурий сертификатлаштириш керак.

10-Савол: Саноат хавфсизлиги экспертизаси нима?

Жавоб: Саноат хавфсизлиги экспертизаси экспертиза объектининг унга нисбатан қўйиладиган саноат хавфсизлиги талабларига мувофиқлигини баҳолаш.

11-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектидаги авария сабабларини техник жиҳатдан текшириш ким томондан ўтказилади?

Жавоб: Авариянинг вужудга келиши факти бўйича унинг сабабларини техник жиҳатдан текшириш махсус ваколатли давлат органи томонидан белгиланган тартибда ўтказилади.

12-Савол: “Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби тўғрисида” Низомда нималар кўрсатиб ўтилган?

Жавоб: Ушбу Низом «Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлигини таъминлаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш тартиби, принциплари ва шартларини белгилайди.

13-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификациялаш ва хавфли ишлаб чиқариш объектларининг идентификация варағи нима дегани?

Жавоб: Хавфли ишлаб чиқариш объектлари, шунингдек улардан фойдаланаётган ташкилотларнинг белгилари, типи ва реквизитлари жамини акс эттирадиган ҳужжат.

14-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектларида момақалдирок пайтида қандай ишлар олиб борилишига рухсат этилмайди?

Жавоб: Яшин қайтаргич воситаларини таъмирлаш, газ қувурларини ва ҳаво чиқариш мосламалари орқали ишлаб чиқариш маҳсулотларини атмосферага чиқариш, енгил алангланувчи ва ёнувчи суюқликлар ҳамда ёнувчи газларнинг куйиш-тўкиш ишларини амалга ошириш.

15-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектларини идентификация ишларини ўтказиш муддатлари?

Жавоб: 3 ойдан ошмаган ҳолда.

16-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектларида юз берган аварияларни ҳисобга олиш журнали ким томонидан юритилади?

Жавоб: Корхона раҳбари томонидан тайинланган масъул шахс томонидан.

17-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектидаги авария сабабларини техник жиҳатдан текшириш харажатларини молиялаштириш ким томонидан амалга оширилади?

Жавоб: Хавфли ишлаб чиқариш объектдан фойдаланувчи ташкилот томонидан амалга оширилади.

18-Савол: ХИЧОда авария содир бўлган тақдирда суғурталанувчи суғурталовчини қанча муддатда ёзма равишда хабардор қилади?

Жавоб: 3 иш куни мобайнида

19-Савол: Саноат хавфсизлиги декларацияси қайта кўриб чиқиш муддати қанча?

Жавоб: 5 йилда камида 1 марта

20-Савол: Саноат хавфсизлиги экспертиза хулосасининг нусхаси каерда сақланади?

Жавоб: Экспертизани ўтказган эксперт ташкилотда ва ваколатли органида.

21-Савол: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг №784-сонли "Саноат хавфсизлигини экспертизадан ўтказиш ва экспертиза хулосасини бериш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида" Қарори қачон қабул қилинган?

Жавоб: 02.10.2018 йил.

22-Савол: ХИЧО ларни идентификациялаш тўғрилиги учун жавобгарлик кимга юкланади?

Жавоб: Идентификациялашни амалга оширадиган ташкилотга юкланади.

23-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектлари экспертиза доирасида қурилиши тугалланган объект қачон идентификацияланади?

Жавоб: Объект фойдаланишга қабул қилингандан сўнг идентификацияланади.

24-Савол: Хавфли ишларни хавфсиз олиб бориш учун ташкилий-техник чора тадбирлари?

Жавоб: ХИЧО бўлган босим остида ишловчи сиғимларга ўз вақтида техник хизмат кўрсатиш: ташқи ва ички кўрикларни ўз вақтида ўтказиш, манометр, сув тўқувчи кранник, сақловчи клапанларни созлигини текшириш, сиғимни коррозияга қарши бўйаш, муддати келганда сиғим металлини путур етказмасдан текширишдан ўтказиш лозим.

25-Савол: Хавфли ишлаб чиқариш объектлари категорияси бўйича нечта типга бўлинади?

Жавоб: Тирик организмга таъсир қилиш даражасига кўра 3 та хавфлилик даражаларига.

XI. Босим остида ишловчи сиғимлардан хавфсиз фойдаланиш.

1-Савол: Босим остида ишловчи сиғимларни портлашга қарши (предохранительный) клапанларни меёрлаш чегаралари қанча?

Жавоб: Портлашга қарши клапанлар махсус стендларда бу ишларни бажаришга рухсати бор шахслар томонидан иш босимидан 15% юқори босимга меёрланади ва бу ҳақда компрессорлар таъмирлаш журнаliga кайд этилади.

2-Савол: Босим остида ишловчи сигимлардаги портлашга қарши (предохранительной) клапанларга нима сабабдан пломба осилади?

Жавоб: Портлашга қарши клапанларни меёрда белгиланган босимларини ўзбошимчалик билан ўзгартирилишига йўл қўйилмаслик учун пружиналик клапонларни меёрловчи гайкалари ва ричаклик клапонларнинг копкокларига жавобгар шахс томонидан пломбалар осилиб, бу ҳақда таъмирлаш журналига қайд этилади.

3-Савол: Босим остида ишловчи сигимларда манометрларни қайси носозликлар билан ишлатиш мумкин эмас?

Жавоб: Манометрларни қуйдаги ҳолларда ишлатилиши мумкин эмас: текшириш муддати ўтган ёки клеймоси йўқ бўлган ҳолда, манометрни стрелкаси ўчирилганда 0 га тушмаганда ва қайта уланган вақтда аввалги босимни кўрсатмаганда, ойнаси синган ёки бошқа механик бузилишлар бўлганда, манометр ойнаси ичида намлик ҳолатлари аниқланганда.

4-Савол: Босим остида ишловчи сигимларнинг табличқасида қандай ёзувлар ёзилади?

Жавоб: Қайд этиш рақами, рухсат этилган босим, гидравлик синов ва ички кўрикнинг кейинги муддати.

5-Савол: Босим остида ишловчи сигимларнинг металл қисмлари неча фоиз юпқалашганда фойдаланишдан олинади?

Жавоб: Босим остида ишловчи сигимларнинг металл қисмлари завод ишлаб чиқарувчи томонидан белгиланган қалинлигидан 20% юпқалашса фойдаланишдан олинади.

6-Савол: Босим остидаги сигимларни назорат қилишнинг путур етказмайдиган усуллари билан текшириш тартиби?

Жавоб: Махсус рухсатномага эга, Аккредитация марказидан аккредитациядан ёки маққуллашдан ўтган Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси рухсатномасига эга ташкилот томонидан текширилади.

7-Савол: Компрессорлар қандай ҳолатда портлаши мумкин бўлган сабабларни санаб беринг?

Жавоб: Манометри яхши ишламас, мой температураси ошиб кетса ва иш клапанлари яхши ишламас.

8-Савол: Компрессор қурилмаларини қаерларга ўрнатиш мумкин эмас?

Жавоб: Уларни одамлар бўладиган ечиниш ва идора хоналари остига ўрнатиб бўлмайди. Компрессор хоналарида компрессорлар иши билан боғлиқ бўлмаган бегона ускуналар, ёнувчи материаллар сақлаш мумкин эмас.

9-Савол: Компрессоршиқларни қанча муддатда билимларини синовдан ўтказиш зарур?

Жавоб: 12 ойда бир марта.

10-Савол: Компрессор ўрнатилган хоналарга бўлган талаблар?

Жавоб: Хона деворлари, шифтлари ва поллари мустаҳкам ёнмайдиган, емирилмайдиган материаллардан бўлиши шарт, ойна ва эшиклари ташқарига очилиши, компрессорлар орасидаги масофа 1.5 метр, деворларгача булган масофа 1 метрдан кам булмаслиги, ёритилиши 50 люкс ва телефон урнатилиши керак.

11-Савол: Қайси турдаги компрессорларда совитувчи, суюқлик ва ёғларни ажратувчи ускуналар ўрнатилади?

Жавоб: Ишлаб чиқариш қуввати $10\text{м}^3/\text{мин}$ дан кўп бўлган компрессорларда шу ускуналар ўрнатилиши шарт.

12-Савол: Қоидалар бўйича манометрлар қандай текширувдан ўтказилиши керак?

Жавоб: Йилда бир мартаба Давлат стандарт назорат текшируви ўтказилиб цифрблатига клеймо қўйилади.

13-Савол: Босим остида ишловчи сиғим оператори (компрессоршик) қандай шахсий ҳимоя воситасига эга бўлиши керак?

Жавоб: Махсус кийим, каска, махсус оёқ кийим ва қўлқоп.

14-Савол: Уч томонлама йўналтирувчи кранник ёрдамида манометрларни иш жойида текшириш тартиби қандай?

Жавоб: Уч томонлама йўналтирувчи кранник ручкасини бураб манометрдаги босим чиқариб юборилади, бунда манометр стрелкаси 0 га тушади, кран ручкасини аввалги ҳолатга бурганда манометр стрелкаси аввалги босимни кўрсатиши шарт. Агар бундай бўлмаса манометр носоз ҳисобланади ва бу манометр алмаштирилиши шарт.

15-Савол: Сақловчи клапанларни меъёрлаш чегаралари?

Жавоб: Предохранительной клапонлар махсус стендларда бу ишларни бажаришга рухсати бор шахслар томонидан иш босимидан 15% юқори босимга меъёрланади ва бу ҳақда компрессорлар таъмирлаш журналига қайд этилади.

16-Савол: Компрессорлар ва сиғимлардаги сақловчи клапанларга нима сабабдан плomba осилади?

Жавоб: Сақловчи клапанларни меъёрда белгиланган босимларини узбошимчалик билан ўзгартирилишига йўл қўйилмаслик учун пружиналик клапонларни меъёрловчи гайкалари ва ричаглик клапанларнинг қопқоқларига жавобгар шахс тамонидан пломбалар осилиб, бу ҳақда таъмирлаш журналига қайд этилади.

17-Савол: Босим остида ишловчи сиғимларда қанча босим остида гидравлик синов ўтказилади?

Жавоб: Ишлаб чиқарилган босим остида ишловчи сиғимнинг энг юқори босим чегарасидан 25 % ортиқча босим билан синовдан ўтказилади.

18-Савол: Босим остида ишловчи сиғимларга люк нимага керак?

Жавоб: Ички кўрик ўтказиш жараёнида конденсат натижасида ҳосил бўлган зангларни тозалашга ва сиғим металлининг ҳақиқий қалинлигини аниқлашга ёрдам беради.

19-Савол: Босим остида ишловчи сиғимнинг девор қалинлиги 50 мм. гача бўлса гидравлик синов вақти неча минут?

Жавоб: 10 минут.

20-Савол: Босим остида ишловчи сиғимнинг девор қалинлиги 50 мм. дан 100 мм. гача бўлса гидравлик синов вақти неча минут?

Жавоб: 20 минут.

21-Савол: Босим остида ишловчи сиғимнинг девор қалинлиги 100 мм. дан юқори бўлса гидравлик синов вақти неча минут?

Жавоб: 30 минут.

22-Савол: Босим остида ишловчи сиғимни гидравлик синовдан ўтказиш учун сувнинг ҳарорати неча градус бўлиши керак?

Жавоб: 5°C дан паст ва 40°C юқори бўлмаслиги керак.

23-Савол: Босим остида ишловчи сиғимлар гидравлик синовдан, ички ва ташқи кўриқдан ўтказиш муддати қанча?

Жавоб: Ички ва ташқи кўриқ 4 йилда, гидравлик синов 8 йилда бир мартаба.

24-Савол: ХИЧО сифатида ҳисобга олинган босим остида ишловчи сиғимларни техник текшириш муддатлар ва тартиби қандай?

Жавоб: Фойдаланишда бўлган босим остида ишловчи сиғим металлнинг коррозияланиши йилига 0,1 мм гача бўлса корхона ҳар 2 йилда, йилига 0,1мм дан юқори бўлса корхона ҳар 12 ойда ташқи ва ички кўриқ ўтказди.

25-Савол: Фойдаланишда бўлган босим остида ишловчи сиғимларни техник кўриқдан ўтказиш тартиби?

Жавоб: Ички кўриқ, гидравлик синов, ўлчов қурилмалари ва хавфсизлик қурилмаларининг созлигини текшириш.

ХII. Юк кўтариш кранларидан хавфсиз фойдаланиш.

1-Савол: Янги тайёрланган кран қандай техник ҳужжатлар билан таъминланган бўлиши керак?

Жавоб: Техник паспорт ва техник таърифи, йиғиш бўйича йўриқнома, ишлатиш бўйича йўриқнома.

2-Савол: Юк кўтариш кранлари иллагининг кўтариш қобилияти қанча юк кўтаришга мослашган бўлса илгаклар бемалол айланиб туриши шарт?

Жавоб: 3000 кг дан ортиқ юк кутаришга мослашган.

3-Савол: Юк кўтариш кранларини йиғиш, реконструкция қилиш ва таъмирлаш ишларини бажариш ҳуқуқига ким эга?

Жавоб: Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитасини томонидан берилган лицензиясига эга бўлган махсус корхоналар.

4-Савол: Юк кўтариш машиналарида крюкларнинг охириги кўтарилган ҳолатига, юкни илинган ҳолатида қанча масофа қолганда тухтатилиши шарт?

Жавоб: 200-300 мм қолганда.

5-Савол: Кўприк типидagi кранлар кабинаси троллей осилган томоннинг қайси томонига ўрнатилган бўлиши шарт?

Жавоб: Қарама-қарши томонида.

6-Савол: Кўприк типидagi кран кабинасининг атрофига ўралган тўсиқлар баландлиги қанча бўлиши керак?

Жавоб: 1 м дан кам бўлмаган.

7-Савол: Қандай кўтарма механизмлар назорат органлари томонидан рўйхатга олинади?

Жавоб: Юкоридаги рельс йўлларида ҳаракатланувчи бошқарув кабиналарига эга бўлган электр юк тележкалари, кўприк типидagi юк кўтариш қобилияти 10 тоннадан ортиқ бўлган, қўлдан бошқарилувчи кранлар, бошқариш кабиналарига эга бўлган барча юк кўтариш кранлари.

8-Савол: Фойдаланишда бўлган юк кўтариш кранлари қанча муддатда даврий ва техник кўриқдан ўтказилиши керак?

Жавоб: Қисман - 1 йилда бир марта, тўлиқ кўриқдан - ҳар 3 йилда бир марта, камдан-кам ҳолларда ишлатиладиган юк кўтариш кранлари тўлиқ техник текширувдан 5 йилда бир мартаба ўтказилади.

9-Савол: Кран машинистлари саноат хавфсизлиги бўйича даврий билим синовидан қанча вақтда ўтказилади?

Жавоб: 1 йилда

10-Савол: Юк кўтариш кранлардан хавфсиз фойдаланишни ташкиллаштириш бўйича асосий қонидани белгиланг?

Жавоб: Юк кўтариш кранларининг тузилиши ва фойдаланиш хавсизлиги қоидалари (ПУБЭ) (Ўзбекистон Республикаси “Саноатгеоконтехназорат” ДИ 1994 й.);

11-Савол: Қайси турдаги юк кўтариш кранларига юк кўтариш кранлари тузилиши ва хавфсиз фойдаланиш қоидалари (ПУБЭ) қўлланилмайди?

Жавоб: Барча қўл орқали ишлатиладиган қурилмалар грейф ёки ер қазииш қурилмалари билан ишловчи эксковаторларга труба ётқизувчи ва авто юк ортувчи машиналар, штабелерларга. - ҳарбийларнинг махсус машиналари.

12-Савол: Юк кўтариш кранлари илгагига ТХФҚ (ПУБЭ) талаблари?

Жавоб: 3 тоннадан ортиқ юк кўтаришга мослашган илгаклар бемалол айланиб туриши шарт, техник паспортга эга бўлади, ўз ўзидан стропаларнинг чиқиб кетишига йўл қўймайдиган мосламаларга эга бўлади, махсус корхоналарда тайёрланади.

13-Савол: Юк кўтариш кранларини йиғиш ва таъмирлаш ишларини олиб бориш тартиби?

Жавоб: Юк кўтариш кранларини йиғиш, реконструкция қилиш ва таъмирлаш ишлари “Саноатгеоконтехназорат” ДИ лицензияга эга бўлган махсус корхоналар томонидан ишлаб чиқилган лойиҳалар асосида бажарилади.

14-Савол: Ечиб қўйиладиган юк ушлаш мосламаларини синовдан ўтказиш тартиби?

Жавоб: Ечиб қўйиладиган юк ушлаш мосламалари, номинал юк кўтариш қувватидан 25% ортиқ юк билан синовдан ўтказилади.

15-Савол: Автокран 10 кВ ва ундан юқори кучланишдаги ҳаво электр узатиш линиясидан қанча масофада ўрнатилиши керак?

Жавоб: 30м

16-Савол: Юк кўтариш кранларини бошқаришга кимларга рухсат этилади?

Жавоб: 18 ёшга тўлган, етарли малакага эга махсус гувоҳномаси мавжуд шахсларга рухсат этилади.

17-Савол: Юк кўтариш кранларини тўлиқ техник кўриқдан ўтказиш кимнинг бошчилигида ўтказилади?

Жавоб: Билим синовидан ўтган корхона бўйича юк кўтариш кранларининг техник ҳолати бўйича назорат юклатилган шахс бошчилигида.

18-Савол: Юк кўтариш кранларини тўлиқ техник кўриқдан ўтказишда статик синашда қанча миқдорда (фоиз) юк кўшилган ҳолда ўтказилади?

Жавоб: 25 фоиз.

19-Савол: Юк кўтариш кранларини тўлиқ техник кўриқдан ўтказишда динамик синашда қанча миқдорда (фоиз) юк кўшилган ҳолда ўтказилади?

Жавоб: 10 фоиз.

20-Савол: Юк илдириш мосламалари қанча вақт оралиғида кўриқдан ўтказилади?

Жавоб: Турига қараб ҳар 10, 15, 30 кунларда.

21-Савол: Юк кўтариш кранлари маълумот тахтачасида қандай ёзувлар бўлиши лозим?

Жавоб: Юк кўтариш крани тури, юк кўтариш қобилияти, рўйхат ва завод рақами, тўлиқ техник кўриқдан ўтказилган ва кейинги ўтказиладиган сана.

22-Савол: Юк кўтариш кранини таъмирлашда ёритиш мосламасига неча волтдан ортиқ бўлмаган кучланиш берилади?

Жавоб: 42V дан ортиқ бўлмаган кучланиш.

23-Савол: Қандай юк кўтариш кранларининг илгакларида юкнинг ўз ўзидан чиқиб кетишини олдини олувчи замоксиз ишлашга рухсат этилади?

Жавоб: Металл қуйма ишларни бажарувчи юк кўтариш кранларида.

24-Савол: Юк кўтариш кранларида ишлашга қўйиладиган талаблар?

Жавоб: 18 ёшга тўлган, тиббий кўриқдан ўтган, юк кўтариш кранларини бошқариш ҳуқуқини берувчи гувоҳномага эга бўлиши ва аттестациядан ўтган бўлиши керак.

25-Савол: Юк кўтариш кранларининг маълумотнома тахтчасида қандай ёзувлар қайд этилган бўлади.

Жавоб: Юк кўтариш крани тури, юк кўтариш қобилияти, рўйхат ва завод рақами, тўлиқ техник кўриқдан ўтказилган ва кейинги ўтказиладиган сана.

ХIII. Кранлар ёрдамида юкни хавфсиз кўчириш.

1-Савол: Қайси юкларни кўтариш тақиқланади?

Жавоб:

Тупроқ босган, музлаб ёпишиб қолган, бошқа юклар билан тўсилиб қолган, бетон билан қопланган юкларни;

Устида одам бўлган юкларни;

Кран стреласининг қулочига кўра краннинг юк кўтариш қобилиятидан юқори вазндаги ёки ноъмалум вазндаги юклар.

2-Савол: Қайси тарзда юк кўтариш тақиқланади?

Жавоб: Канат (арқон)лар қия ҳолатда бўлганда ер, пол ёки рельслар бўйлаб юкни судраб бориш;

Юк нотўғри илинганда;

Юк омонат илиниб турганда;

Юк икки шохли чангакнинг битта шохида илинганда;

Юк тарада бортдан ошириб ортилганда.

3-Савол: Кран машинистига юк ёки илмоқни кўтариш ишораси (сигнали) қўл ёрдамида қандай узатилади?

Жавоб: Бел даражасида қўлни тирсакдан букиб, кафтни юқорига қаратган ҳолда тепага деган узук-узук ишора бериш.

4-Савол: Кран машинистига юк ёки илмоқ тушириш ишораси (сигнал) қўл ёрдамида қандай узатилади?

Жавоб: Кўкрак олдида қўлни тирсакдан букиб, кафтни қуйига қаратган ҳолда пастга деган узук-узук ишора бериш.

5-Савол: Кран машинистига кранни (кўприкли, чорпоя) суриш ишораси (сигнал) қўл ёрдамида қандай узатилади?

Жавоб: Қўлни чўзган ҳолда кранни (кўприкли, чорпоя) сурилиши керак бўлган томонга қаратиб кафт билан ишора бериш.

6-Савол: Кран машинистига кран аравачаси (тележка)ни суриш ишораси (сигнал) қўл ёрдамида қандай узатилади?

Жавоб: Қўлни тирсакдан буккан ҳолда аравача (тележка) сурилиши керак бўлган томонга қаратиб кафт билан ишорат бериш.

7-Савол: Кран машинистига автокран стреласини буриш ишораси (сигнал) қўл ёрдамида қандай узатилади?

Жавоб: Қўлни тирсақдан буккан ҳолда сурилиши керак бўлган томонга қаратиб кафт билан ишорат бериш.

8-Савол: Кран машинистига автокран стреласини кўтариш ишораси (сигнал) қўл ёрдамида қандай узатилади?

Жавоб: Туширилган вазиятдан қўлни олд томонга чўзиб, кафтни очган ҳолда тепага деган ишора бериш.

9-Савол: Кран машинистига автокран стреласини тушириш ишораси (сигнал) қўл ёрдамида қандай узатилади?

Жавоб: Қўлни вертикал кўтарилган вазиятдан олд томонга чўзиб, кафтни очган ҳолда пастга деган ишора бериш.

10-Савол: Кран машинистига юкни кўтариш ёки суришни тўхтатиш ишораси (сигнал) қўл ёрдамида қандай узатилади?

Жавоб: Қўл кафтини қуйига қаратган ҳолда у билан бел даражасида ўнг ва чапга кескин ишора бериш.

11-Савол: Кран машинистига эҳтиёт бўлиш ишораси (сигнал) қўл ёрдамида қандай узатилади?

Жавоб: Қўллар тепага кўтарилган ва кафтлар яқин масофада бир-бирига қаратилган.

12-Савол: Қайси ҳолатларда кран иши тўхтатилади?

Жавоб: Кучли шамол, момақалдирак, ёмғир, туман, қор ва шунга ўхшаш об-ҳаво шароитларида тўхтатилади.

13-Савол: Қайси ҳолларда кран ёрдамида юклар кўчирилганда сигналист тайинланади?

Жавоб: Агар кран ишлатилаётган жой кранчига кўринмаётган бўлса сигналчи тайинланади.

14-Савол: Қачон занжирли стропа яроқсиз деб топилади?

Жавоб: Занжир бўғинларининг дастлабки хажмидан 3% дан зиёд катталашуви; Занжир бўғинларининг кесишма диаметри эскирган туфайли 10% дан зиёд даражада кичрайиши.

15-Савол: Қачон илгак яроқсиз деб топилади?

Жавоб: Юза қисмида дарзлар ва йиртилган жойлар, илгак бўғзининг вертикал кесишмаси дастлабки баландлигидан 10%дан зиёд даражада ейилиши.

16-Савол: Қандай шикастланишларда йўғон арқондан фойдаланиш тақиқланади?

Жавоб: Қуйидаги шикастланишлар мавжуд бўлганда йўғон арқон (канат)дан фойдаланиш тақиқланади:
саватсимон шаклда бузилиши;
ўзакнинг бўртиб чиқиши;

канат диаметрининг маҳаллий каттайиши;
канатнинг ортиқча буралганлиги;
тутамлар симини сиқиб чиқарилганлиги;
канатнинг эзиб юборилганлиги;
канат ортиқча букиб юборилганлиги;
канатдаги синишлар.

17-Савол: Стропа ёрлиғида қандай маълумотлар кўрсатиб ўтилади?

Жавоб: Стропа ёрлиғида ишлаб чиқарувчи завод, стропанинг рўйхатга олинган рақами, стропанинг юк кўтариш қобилияти, синов амалга оширилган сана кўрсатиб ўтилади.

18-Савол: Юкни кўтаришда юк тўғри илинганлигини ва тормоз тизимининг созлигини текшириш учун юк қанча баландликка кўтарилиши керак?

Жавоб: 200-300мм

19-Савол: Майда донатор юкларни ташиш қоидалари?

Жавоб: Майда донатор юклар махсус таралар ёрдамида ташилади, бунда юкларни тушиб кетишини олдини олиш мақсадида тара бортининг юқори сатхидан 100 мм пастрокгача тўлдириш керак.

20-Савол: Юкларни кўчиришда йўллардаги буюм ва юклардан энг камида қанча баландликдаги масофада кўтариб кўчириш лозим?

Жавоб: 500мм.

21-Савол: Юк кўтариш кранлари билан ишлашда юк илдирувчи (стропальшик) ва кран машинисти орасида қанча масофа бўлганда радио алоқа воситаси орқали сигналлар алмашинуви ташкиллаштрилиши зарур?

Жавоб: 36 метрдан ортиқ.

22-Савол: Юк илдириш воситалари ёрдамида юк кўтарилганда стропалар орасидаги бурчак неча градусдан ошмаслиги керак?

Жавоб: 90° дан ошмаслиги зарур.

23-Савол: Юк кўтариш илгакларда қайси турдаги юкларни илинган ҳолда қолдириш мумкин?

Жавоб: Юк кўтариш илгакларда юкларни илинган ҳолда қолдириш тақиқланади.

24-Савол: Юк илдирувчи (стропальшик) ким?

Жавоб: Етарли малакага эга, махсус рухсатномага эга, юкни бир жойдан бошқа жойга беталофат кўчиришга жавобгар шахс

25-Савол: Кран ёрдамида юк кўчирилганда хавфли ҳудуд қандай аниқланади?

Жавоб: Кран ёрдамида юк кўчирилганда хавфли ҳудуд юкнинг энг катта габарит ўлчами ва юкни эҳтимолий отилиб кетилишининг энг минимал масофаси йиғиндисига тенг.

XIV. Буғ ва сув иситиш қозонларидан хавфсиз фойдаланиш.

1-Савол: Қандай қозонлар хавфли ишлаб чиқариш объекти сифатида ҳисобга олинади ва рўйхатга қўйилади?

Жавоб: Қозонлар ишлаш жараёнида 0,07МПа дан ортиқ босим остида ишловчи ва суюқликнинг қайнаш ҳароратидан 115° ва ундан юқори бўлган қозонлар.

2-Савол: Қозоннинг ҳар 1 мм туз чўкмалари ёқилғи сарфини неча фоиз (%) га оширади.

Жавоб: 10% га.

3-Савол: Иситиш қозонларини қандай ювиш турлари мавжуд?

Жавоб: Кимёвий, гидropневматик.

4-Савол: Агар хавфсизлик клапанининг носозлиги аниқланса ва қозон барабанидаги босим рухсат этилганидан 10% га ошса ва босим ўсишда давом этса нима иш қилиш талаб этилади?

Жавоб: Қозонни фавқулотда ўчириш.

5-Савол: Қозонхона оператори қандай ҳолатларда печда ёнаётган ёқилғини устига сув қуйиш орқали ўчириши мумкин?

Жавоб: Ҳеч қандай ҳолатда.

6-Савол: Қозоннинг сув кўрсатувчи мосламаларига хизмат кўрсатиш платформасидан сув кўрсатувчи ойнанинг ўртасигача бўлган вертикал масофа қанча бўлиши керак?

Жавоб: 1м дан кам ва 1.5 м дан кўп бўлмаслиги керак.

7-Савол: Қозонхонадаги платформанинг эркин баландлиги неча метрдан кам бўлмаслиги керак?

Жавоб: 2 м

8-Савол: Қандай ҳолатларда буғ ва сув иситиш қозонларини зудлик билан ишлатишдан тўхтатилиши лозим?

Жавоб: Қозондаги суюқлик даражаси рухсат этилган даражадан пастга тушганда, хавфсизлик блокировкалаш мосламаларининг нотўғри ишлашида, қозонда бевосита таҳдид солувчи ёнғин содир бўлганда.

9-Савол: Сув иситиш қозонининг суви занг, калций карбонат, магний ионлари ва бошқа моддаларнинг аралашмаларидан тозаланмаган бўлса, бу нимага олиб келади?

Жавоб: Қувурларнинг занглашига олиб келади.

10-Савол: Иситиш қозонларини қайси ювиш турида ҳаво билан аралаштирилган сув юқори босим остида тизимга берилади?

Жавоб: Гидropневматик.

11-Савол: Иситиш тизими ювилгандан сўнг унинг параметрларига қараб неча фоиз (%) ортиқча босим билан синалади?

Жавоб: Ишлаб чиқарувчи томонидан рухсат этилган босимга қўшимча 25% юкланиш билан.

12-Савол: Қозонларни навбатдан ташқари гидравлик синовдан ўтказиш қачон амалга оширилади?

Жавоб: Қозонда ёки иситиш тизимида таъмирлаш ишлари амалга оширилганда, юқори турувчи ташкилот буйруғи асосида.

13-Савол: Ювиш ва синов ишлари якунлангандан кейин аниқланган камчиликлар бартараф этилиб маъсул шахслар иштирокида қозон ҳолати бўйича қандай ҳужжат расмийлаштирилади?

Жавоб: Далолатнома.

14-Савол: Қозонхона оператори мустақил ишлашга рухсат олишдан олдин неча кун давомида амалиёт ўташи лозим?

Жавоб: 2-15 кун.

15-Савол: Қозонхона оператори энг камида қанча вақт оралиғида иш жараёнида такрорий имтихондан ўтиши керак?

Жавоб: Ҳар 6 ойда.

16-Савол: Ишни бошлашдан олдин оператор қайси ҳужжат билан танишиши, олдинги сменадан қозон ва қозонхона жиҳозларини қабул қилиши керак?

Жавоб: Смена (вахта) журналидаги маълумотлар (камчиликлар).

17-Савол: Қозонни текширишда неча вольтдан (В) дан юқори бўлмаган кучланишли электр ёритгичлардан фойдаланиш керак?

Жавоб: 12В.

18-Савол: Қозонхона оператори смена охирида, агар кейинги навбатчи иш жойига келмаган бўлса, смена йўқлиги тўғрисида кимга хабар бериб, ишни давом этиши керак?

Жавоб: Корхона раҳбарига ва бош муҳандисга.

19-Савол: Босим остида ишловчи сиғимлар босим кўрсаткич ускуналари (манометр) қайси муддатларда қиёслашдан ўтказилади?

Жавоб: 1 йилда бир марта, Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги (Узстандарт) томонидан.

20-Савол: Қозон оралиғидан эркин ўтиш учун жойининг минимал кенглиги қанча бўлиши лозим?

Жавоб: 600мм дан кам бўлмаслиги керак.

21-Савол: Қозонхонада нечта ўт ўчиргич бўлиши керак?

Жавоб: Қозонларнинг ҳар битта ўчоғи учун биттадан ўт ўчиргич бўлиши керак.

22-Савол: Қаттиқ ёқилғида ишлайдиган қозонхоналар қандай шамоллатиш тизими билан жихозланган бўлиши керак?

Жавоб: Уч томонлама шамоллатиш тизими билан.

23-Савол: Қозонларга хизмат кўрсатувчи ходимлар учун қозонлардан хавфсиз фойдаланиш бўйича наъмунавий қўлланма қайси хужжат асосида ишлаб чиқилади?

Жавоб: Қозон паспорти.

24-Савол: Қозонхонада неча кг дан ортиқ кўмир ва кўмир брикет маҳсулотлари сақлаш тақиқланади?

Жавоб: 30 кг дан ортиқ.

25-Савол: Қозонхонада қанча ўтин маҳсулоти сақланиши мумкин?

Жавоб: 0,02 м3.

XV. Автоклавлардан хавфсиз фойдаланиш.

1-Савол: Қайси ҳолларда манометрни ишлатишга рухсат берилмайди?

Жавоб: Тамға ёки муҳр бўлмаганда, давлат текширувидан ўтказиш муддати тугаган бўлса, ускуна ўчирилганда манометр кўрсаткичи нолга қайтмаса, манометр ойнаси синган бўлса ёки бошқа носозликлар манометрнинг босимни тўғри кўрсатишига тўсқинлик қилса.

2-Савол: Манометрларни текшириш, уларга муҳр ёки тамға қўйиш қанча муддатда амалга оширилади?

Жавоб: Бир йилда бир мартадан кам бўлмаган муддатда.

3-Савол: Қанча муддатда техник хизмат кўрсатадиган муассасалар томонидан кўшимча равишда манометр кўрсаткичлари назорат манометрлари кўрсаткичлари билан, назорат манометрлари бўлмаганда давлат текширувидан ўтган бошқа ишчи манометр кўрсаткичлари билан солиштириб текширилади ва натижалари назорат дафтарига қайд қилинади?

Жавоб: Ҳар 6 ойда бир марта

4-Савол: Техник кўрик натижалари техник кўрикни ўтказган шахс томонидан қайси хужжатга ёзилади?

Жавоб: Автоклавнинг паспортига ҳамда автоклавларни шаҳодатдан ўтказиш ва қайд қилиш журналига ёзилади.

5-Савол: Автоклав қайси ҳолларда техник кўриқдан ўтказилади?

Жавоб: Босим остида ишлайдиган автоклав қисмлари пайвандланганда ёки тўлиқ таъмирлангандан сўнг, автоклавни ишга туширишдан олдин бир йилдан кўп вақт ишламаган бўлса (омборда консервация қилиш бундан мустасно), автоклавлар 3 йилдан кўп вақт сақланган бўлса, автоклав ишлатилаётган жойидан кўчирилиб, янги жойга ўрнатилган бўлса, назорат қилувчи шахс томонидан ёки автоклавнинг хавфсиз ишлаши учун жавобгар шахс томонидан автоклавни техник кўриқдан ўтказиш лозим деб топилганда.

6-Савол: Автоклавни қайси муддатда техник кўриқдан ўтказилади?

Жавоб: 3 ойдан ортиқ бўлиши мумкин эмас.

7-Савол: Автоклав қайси муддатда ички қисмлари техник кўриқдан ўтказилади?

Жавоб: Уни ишга туширишдан олдин ҳамда ҳар 2 йилда бир марта амалга оширилади.

8-Савол: Автоклав темирининг занглашига олиб келувчи муҳитлар остида ишловчи автоклав қайси муддатда техник кўриқдан ўтказилади?

Жавоб: Камида 12 ойда бир марта.

9-Савол: Автоклав ички қисмлари техник кўриғи қайси тартибда ўтказилади?

Жавоб: Автоклав ўчирилганидан кейин совутилиб, зарарсизлантирилаётган материаллардан бўшатилади, автоклавнинг барча қисмларидан химоя қопламалари ечилади, автоклавнинг сувли, буғли, зарарсизлантириш камералари ва буғ қозони қурум ёки зангдан темиригача тозаланади ҳамда уларда занглаш, чиғаноқ бўлиши, букилиш ва бошқа камчиликлар борлиғи текширилади, автоклавнинг темири ечилади, қурумдан тозаланиб, таъмирланади, жўмрак ва клапанлар тозалаб арилади.

10-Савол: Автоклавнинг гидравлик синови қачон ўтказилади?

Жавоб: Автоклавни ишлаб чиқарган заводда биринчи ўтказилган синовдан кўпи билан 4 йилдан кейин, кейинчалик эса ҳар 2 йилда камида бир марта ўтказилади.

11-Савол: Қачон муддатлар тўлмасдан туриб ҳам гидравлик синовдан ўтказилиши мумкин?

Жавоб: Агарда автоклавни ташиш ва ўрнатиш вақтида унга зарар етказилган бўлса, шунингдек муассаса томонидан автоклавни гидравлик синовдан ўтказиш лозим деб топилган тақдирда автоклав юқорида кўрсатиб ўтилган.

12-Савол: Қайси ҳолларда автоклав гидравлик синовдан ўтган ҳисобланади?

Жавоб: Автоклав деворларида ва бошқа қисмларида ёриқлар ҳосил бўлмаганда, гидравлик синовдан сўнг автоклав деворларининг шакли ва ҳолати бузилмаганда, пайвандлаш йўли билан уланган қисмлардан сув оқиб чиқмаганда, автоклав темирида узилиш кузатилмаганда.

13-Савол: Қайси белгилар мавжуд бўлганда автоклав гидравлик синовдан ўтмаган ҳисобланади?

Жавоб: Агар пайвандланган чокларда, деворда сув томчилари ёки буғ пайдо бўлса, автоклав гидравлик синовдан ўтмаган ҳисобланади.

14-Савол: Автоклавни ўрнатишда девордан автоклавгача бўлган масофа қанча бўлиши керак?

Жавоб: Камида 0,8 м.

15-Савол: Шкаф тузилишли автоклавни хона деворидан қанча масофа узоқликда ўрнатилади?

Жавоб: Камида 1,5 м.

16-Савол: Автоклавни ёқиб-ўчирувчи мосламани ўрнатиш талаблари?

Жавоб: Хонанинг полидан 1,6 м баландликда ҳамда автоклавдан 1 м узокликда ўрнатилади.

17-Савол: Автоклав нима?

Жавоб: Ҳар хил турдаги ишларни бажариш учун атмосферадан юқори босим остида иситишни талаб этувчи герметик аппарат.

18-Савол: Автоклавни электр тармоғига улаш қандай амалга оширилади?

Жавоб: Алоҳида тармоқ орқали ёки автоматик ёқиб-ўчирувчи мослама орқали (АП-50 ёки шунга ўхшаш) уланиши керак.

19-Савол: Автоклав эшигини стерилизациядан ўтгандан кейин неча дақиқадан сўнг очишга рухсат берилади.

Жавоб: 30 дақиқадан сўнг рухсат этилади.

20-Савол: Автоклавга хизмат кўрсатувчи ходим қайси муддат оралиғида ўқитилиши керак?

Жавоб: Янги ишга келган ходим ишга тушишидан олдин ва кейинчалик иш жараёнида ҳар 12 ойда бир марта ўқитилади.

21-Савол: Автоклавга хизмат кўрсатувчи ходимнинг билим савияси қайси муддатда ким томондан текширилади?

Жавоб: Ходимларнинг билим савияси ҳар 12 ойда камида бир марта муассасада ташкил этилган синов комиссияси томонидан текширилади.

22-Савол: Автоклавни қаерга жойлаштириш мумкин эмас?

Жавоб: Автоклавни бевосита даволаш ва муолажа хоналари, бўлинмаларнинг устки ёки остки қаватида, шунингдек бошқа хоналар билан қўшилган ҳолда жойлаштириш мумкин эмас.

23-Савол: Автоклавнинг паспорти ким томонидан тўлдириб борилади ва сақланади?

Жавоб: Паспорт автоклавнинг тўғри ва хавфсиз ишлаши учун жавобгар шахс томонидан тўлдирилади ва сақланади.

24-Савол: Автоклав ички қисмларини техник кўрикдан ўтказиш санаси ва гидравлик синов ўтказиладиган сана ким томонидан белгиланади?

Жавоб: Ваколатли идора ёки муассаса (автоклав эгаси) раҳбарияти томонидан.

25-Савол: Қайси ҳолатда автоклавни таъмирлаш тақиқланади?

Жавоб: Автоклав ишлаб турган вақтда уни ёки унинг ишчи қисмларини таъмирлаш тақиқланади.

Ишлаб чиқди:

НБТ етакчи муҳандиси

НБТ етакчи муҳандиси

Б.А.Рахимжанов

И.И.Рустамов

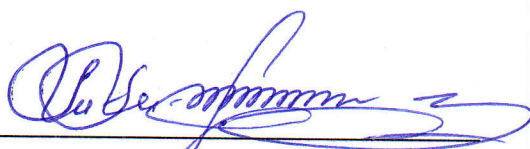
**“Ўзбекистон темир йўллари” АЖ департаментлари, бошқармалари,
марказлари, корхона ва ташкилот раҳбарларининг ҳамда меҳнат
муҳофазаси ва саноат хавфсизлиги мутахассисларининг меҳнат
муҳофазаси бўйича билимини тест усулида синаш учун саволлар
тўпламига
КЕЛИШИШ ВАРАҒИ**

Киритилди: НБТ

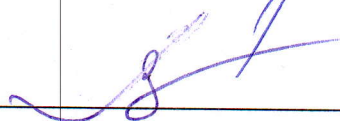
Юборилади: _____

Келишилди:

НБТ

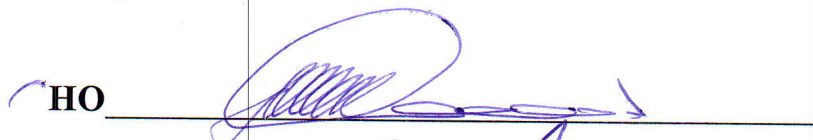
РК

Э

НО

МСЭС

